

MORGONBRIS

Morgonbris – tidning utgiven av S-kvinnor.

Årgång: 109 Nummer 2 2013. ♀ 40 kr.

**S-kvinnor på
partikongressen:
INTERVJUER
OCH REFERAT**

**NIVIN YOSEF
KRÄVER FLER CHEFER
SOM ÄR KVINNOR OCH
INVANDRARE**

**Debatt:
»MÄRK
OCKUPATIONEN!«**

**Internationellt:
BURMAS KVINNOR
KÄMPAR FÖR FRED
OCH DEMOKRATI**

**Reportage:
LKAB – BRYTER MALM
OCH KÖNSMÖNSTER**

LENA
SOMMESTAD:
»JAG ÄR
DJUPT
BESVIKEN«

Carina Ohlsson, S-kvinnors vice ordförande:

**- MÄNS VÅLD MOT
KVINNOR ÄR ETT
SAMHÄLLSPROBLEM**

ERA RÖSTER I EUROPA

6 ledamöter av Europaparlamentet
6 socialdemokrater
6 viktiga aktörer
6 makthavare
6 kvinnokämpar

Ulvskog
Ludvigsson
Westlund
Färm
Hedh
Nilsson

MARITA ULVSKOG

OLLE LUDVIGSSON

ÅSA WESTLUND

GÖRAN FÄRM

ANNA HEDH

JENS NILSSON

HÖR AV DIG TILL OSS MED FRÅGOR DU TYCKER ÄR VIKTIGA.
VI ÄR HÄR TACK VARE ER.

**Soc
& Dem**

Progressiva förbundet av
Socialdemokrater
i Europaparlamentet

Kontakta oss
s-d.delegationsv@ep.europa.eu
www.socialdemokraterna.se/eu

Morgonbris/2/2013

OMSLAGSFOTO:
Linda Forsell

4

**månader till nästa
Morgonbris och
du hinner skriva en
bra debattartikel!**

*Morgonbris,
Box 70458,
107 26 Stockholm
www.s-kvinnor.se
Telefon:
08-700 26 00
morgonbris@s-
kvinnor.se*

Ansvarig utgivare:

Susanne Andersson

Redaktör: Lena Näslund

Redaktionsråd:

Susanne Andersson,
Ewa Hedlund, Irmeli
Krans, Marja Koivisto
och Kajsa Jansson.

Produktion: Bilda Idé

Grafisk Form:

Ulrika Lönnberg
Tryck: Sjuhärads
Tryckeri

Övriga medarbetare:

Isabel Lundin, Carina
Nilsson, Ellinor Collin,
Nivin Yosef, Helena Ols-
son, Claes Olsson, Fred-
rik Mårtensson, Yvonne
Gröning, Mats Gröning,
Maj-Inger Klingvall, An-
nica Johansson och Ole
Nordin

*Morgonbris nr 3/2013
kommer ut den
20 september 2013.*

9

**Carina, en
stark röst för
kvinnofrid**

13

**Nivin skriver om
representationens makt**

18

Inger, arbetar i SAMAK för en utvecklad nordisk välfärd

14

S-kvinnor på partikongressen

9. CARINA OHLSSON: Intervju med S-kvinnors vice ordförande

14. PARTIKONGRESSEN: Intervjuer och referat

21. ARBETSMARKNAD: LKAB – bryter malm och könsmönster

- 4. Ledare:** Lena Sommestad skriver om föräldraförsäkringen: »Jag och många med mig är djupt besvikna«
- 5. Spaning:** Trender, siffror, debatt.
- 7. Debatt**
- 9. Intervju:** Carina Ohlsson – en stark röst för kvinnofrid
- 13. Krönika:** Nivin Yosef: Representationens makt.
- 14. Partikongressen:** S-kvinnor på partikongressen
- 18. Välfärd:** Inger Segelström, generalsekreterare i SAMAK, i projekt för en utvecklad nordisk välfärd
- 20. Internationellt:** Mauretania – i skuggan av den arabiska våren
- 21. Reportage:** LKAB ökar rekryteringen av kvinnor till gruvan
- 24. Kultur:** Recensioner av vårens böcker
- 28. Internationellt:** Burmas kvinnor kämpar för fred och demokrati
- 30. Kvinnokryss**
- 31. Förbundet informerar**

Lena Som-
mestad skriver
om föräldra-
försäkringen

Lena Sommestad:

»Jag och många med mig är djupt besvikna«

Frågor om feminism och jämställdhet väcker nästan alltid starka känslor. Så var det också när Socialdemokraterna möttes till kongress i Göteborg.

»Jag tror inte att jag någonsin har hört en partiledare tala på det sättet om kvinnors underordning«, sa en glad och rörd S-kvinna, när hon hade lyssnat på Stefan Löfvens tal till kongressen. (Utdrag finns på sidan 15 i detta nummer av Morgonbris.)

Själv kände jag inombords en spirande glädje. Ska feminismen äntligen få plats i S-politikens finrum? Har vi idag en partiledare, som verkligen vill angripa skillnaden i makt och frihet mellan kvinnor och män?

Men knappt hade glädjen lagt sig, förrän retoriken skulle lyftas till politik. Och då blev det genast svårare.

En viktig kraftmätning gällde lagstadgad rätt till barnomsorg på kvällar, nätter och helger. Här var det inte en feministisk partiledning som gick i bräsch. Det var istället kongressombud, inte minst från S-kvinnor. Ombudens bifall till lagstadgad rätt till barnomsorg på alla tider, var en mycket viktig seger. Få reformer har en så avgörande betydelse för kvinnors frihet och självständighet, som tillgång till god barnomsorg!

En svårare fråga blev föräldraförsäkringen. Här växte gapet mellan retorik och politik.

Partiet bestämde redan 2009 att tredela föräldraförsäkringen, som ett första steg. Fler månader ska knytas

till vardera föräldern. Strategin låg fast inför kongressen. Ändå ville partiledningen inte lova en enda reserverad månad till.

Vikta dagar i föräldraförsäkringen är en känslig fråga i opinionen, fick S-kvinnor veta. Därför är det bäst att tiga om hela saken:

»Vi har många barnfamiljer som tycker att ingen ska lägga sig i«, förklarade Stefan Löfven för Expressen, redan innan kongressen började. Trots att en stor majoritet av ombuden var beredda att stödja S-kvinnors krav om en tredelning under nästa mandatperiod, sa partiets ledning bestämt nej.

Så blev det en kompromiss. Jag och många med mig är djupt besvikna. Nog hade vi större förväntningar på vårt parti.

Men när detta är sagt, är det också dags att se framåt. Själv är jag övertygad om att kongressen i Göteborg, trots motgång, kan bli starten för något nytt. S-kvinnors stora framsteg är att föräldraförsäkringen nu finns som en prioriterad fråga i partiets Framtidskontrakt. Partiet lovar att »avgörande steg ska tas så att ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen uppnås redan under nästa mandatperiod«. Här kan kampen börja.

En idé: Jag skulle önska att S-kvinnor

runt om i landet bjöd in till möten om föräldraförsäkringen, gärna i kretsen av partikamrater. Det skulle göra skillnad!

Det vi verkligen behöver är att samtala med varandra om föräldraförsäkringen. Vi behöver samtala om ekonomi, om värderingar, och om hur vi väljer vid våra köksbord. Som S-kvinnor behöver vi också få chans att argumentera för varför en reform av föräldraförsäkringen behövs.

Jag tror att alla S-kvinnor har förståelse för de argument som vi ofta får höra, argument om risker i opinionen. Det är självklart att det är känsligt med en reform som påverkar en viktig tid i familjers liv.

Men vi vet också att det inte finns någon familjepolitik som inte på något sätt påverkar familjers val och villkor. Frågan är inte om vi som politiker påverkar familjers liv, utan hur. Ska vi påverka så att vi främjar jämställdhet och kvinnors lika rättigheter? Eller ska vi påverka så att kvinnors underordnade ställning i samhället består?

Frågor om feminism och jämställdhet väcker nästan alltid starka känslor. Det gör det frestande att tiga. Det gör det frestande att blunda för att jämlika chanser inte råder vid köksborden. Men att tiga löser inga problem. Det är dags att börja tala. ❀

Feministisk spets i första museet med kvinnohistoria

Umeå får 2014 Sveriges första kvinnohistoriska museum.

Det ska ha sina lokaler i Umeås nya kulturhus Kulturväven.

Museet blir Sveriges första som i sin verksamhet helt fokuserar på kvinnors historia och har frågor om kön, makt, motstånd och möjligheter som genomgående perspektiv och analys.

Att satsningen görs i Umeå är ingen slump. Umeås universitet och dess centrum för genusstudier har stark ställning när det gäller kvinnokamp, jämställdhetsarbete, genusforskning och feministisk aktivism.

– Museet ska belysa samtiden och historien och ta avstamp mot framtiden. Ambitionen är att lyfta fram förändringar i kvinnors situation, både globalt och lokalt. Självklart ska vi ha en feministisk spets, men vi vill också skapa ett modernt och spännande museum som når ut till många, säger Tamara Spiric, kulturkommunalråd (V) i Umeå.

Delade turer drabbar 100 000 kommunalare

Kommunalarbetsreförbundets medlemmar tillhör dem som är mest drabbade av det som kallas delade turer. Man kan tvingas ta ett antal håltimmar mitt under arbetsdagen. Tiden mellan arbetspassen är i genomsnitt fyra timmar. Många inom vården hinner inte hem för att utnyttja ledigheten utan är kvar på jobbet i personalrummet.

Kommunalarbetsreförbundet är emot de delade turerna, men har inte lyckats förhandla bort dem. Frågan kommer upp på Kommunals kongress i slutet av maj.

SPANING

HÖJDA LÄGSTALÖNER LÖNAR SIG

En ny rapport från Handelsanställdas förbund slår hål på myten att höjda lägstalöner leder till ökad arbetslöshet bland unga.

I rapporten »Hög lägstalön lönar sig« studeras sambandet mellan 27 olika länders lägstalöner, sysselsättningsgrad och ungdomsarbetslöshet respektive arbetslösheten bland befolkningen i stort. Resultaten visar att andra länder, som i likhet med Sverige har relativt höga lägstalöner, inte har hög ungdomsarbetslöshet. Länder med låga lägstalöner har högre arbetslöshet bland unga. Det finns heller inget samband mellan lägstalönerna och arbetslösheten i hela befolkningen.

– De debattörer som kräver sänkta lägstalöner grundar sig på tveksamma underlag eller bortser helt från forskningen. Det är dags att arbetsgivarna ger upp sin ideologiska låsning, säger Lars-Anders Häggström, Handels förbundsordförande.

I årets avtalsförhandlingar begär Handels att lägstalönerna ska höjas med samma belopp som andra löner: 700 kronor per anställd och månad. Handelsanställdas förbund har cirka 150 000 medlemmar. 65 procent är kvinnor. En tredjedel är under 30 år.

plus-listan

Plus för att Kommunals förhandlare i framtiden bara ska sitta på en stol. Antingen förhandla om löner och arbetsvillkor för medlemmarna eller vara kommunalt förtroendevald, och därmed arbetsgivare.

Plus för Karl-Petter Thorwaldsson som på partikongressen hade solidaritet som tema för sitt tal och han sa: »Alla ska ha samma rättigheter i vård, skola och omsorg. Vi gör inte skillnad på folk och folk. Alternativ är bra, men vi får aldrig släppa in marknaden här.«

minus-listan

Minus för att apoteken byter ut läkemedel till billigare men likvärdiga varianter. Det sker för att staten ska spara pengar. Varje gång medicin hämtas kan man få burkar med olika namn, men med samma aktiva ämne. Det är förvirrande. Detta, och annan felmedicinering, drabbar 200 000 patienter, främst äldre, varje år.

SPANING

BREV FRÅN FÖRFATTAREN: NYA WHISTLE- BLOWERARTIKELN TYSTAR EU-TJÄNSTEMÄN

Jag har med intresse läst Ewa Hedlunds recension (Morgonbris 1/13) av min bok *Tystnadens Europa* (Celanders förlag 2012). Här ett förtydligande: Det är alltså inte bara de generösa villkoren som tystar EU-tjänstemännen. Ryktet säger att efter 2004 har inga fler EU-tjänstemän trätt fram som whistleblowers. Samma år infördes en ny regel i tjänsteföreskrifterna. »Whistleblowerartikeln« infördes i syfte att skydda visslare från repressalier. Reglerna kan dock betraktas som att de i praktiken ytterligare begränsar EU-tjänstemännens yttrandefrihet. Detta är en av förklaringarna till varför EU-tjänstemännen har slutat att larma externt.

Helle Larssen

Grattis Ewa!

Ewa Hedlund har valts till ny ordförande i den svenska sektionen av Europarörelsen. Ewa är journalist och har därtill arbetat som sakkunnig till Margot Wallström under Margots tid som EU-kommissionär. Ewa är skribent i *Morgonbris* och ingår i tidningens redaktionsråd. Europarörelsen är en organisation som finns i 42 europeiska länder och har till uppgift att stimulera till debatt om Europa. I Sverige har Europarörelsen funnits sedan 2009. Till aktiviteterna hör att en gång i månaden organisera seminarier om Europafrågor.

FOTO: JOSEF JANY

*Ewa Hedlund,
journalist med lång
erfarenhet från arbete i EU.*

”Bra sagt!

Alliansens politiker har snålat i flera år för att kunna sänka skatter. Det och inget annat är skälet till att varken skola, sjukvård eller infrastruktur fungerar.

Ledare av Martin Klepke i *Arbetet/LO*-tidningen

Skriv och berätta om äldreomsorgen

Nu har du chans att berätta om hur du uppfattar äldreomsorgen. Du kan medverka i ABFs antologiprojekt »Röster om äldreomsorgen«.

Projektet samlar in texter från vårdtagare och anhöriga samt från hemtjänst- och vårdpersonal, från alla som har aktuell och konkret kunskap om vad som händer äldre i vården. Målet är att ge en sann och varierad bild av dagens äldreomsorg. Projektet drivs av Föreningen Liv i Sverige tillsammans med ABF och Kommunal. Ett tjugotal berättelser ska publiceras i en antologi. Alla bidrag arkiveras på Nordiska museet. Texterna ska vara inne senast den 3 maj. Skicka till Liv i Sverige, Siv Hågård, Rosenlundsgatan 48 A, 118 63 Stockholm eller maila till siv.hagard@livisverige.org.

Ge konsumenterna chans välja bort **VAROR FRÅN OCKUPERADE OMRÅDEN**

En halv miljon israeler lever på ockuperad palestinsk mark. Varje år importerar EU varor till ett värde av två miljarder kronor producerade i dessa bosättningar och industrizoner. Israeliska varor producerade på ockuperad mark märks idag »Made in Israel«. Denna vilseledande märkning gör att konsumenterna aldrig kan veta om de direkt stödjer ockupationen genom att köpa varor från ockupanterna.

I strid med internationell humanitär rätt har Israel, sedan ockupationen av Gaza och Västbanken inklusive Östra Jerusalem inleddes 1967, tillåtit och uppmuntrat civila israeler att flytta in på ockuperat område. Mer än 42 procent av det palestinska territoriet har annekterats av israeliska bosättare.

Varje år importerar vi inom EU varor producerade på bosättningar till ett värde som är 15 gånger högre än värdet av den palestinska exporten till EU. Frukt och grönt hör till de vanligaste bosättarprodukterna följt av kosmetika, textilier, plastprodukter och andra fabrikstillverkade varor. Bland annat tillverkas kolsyremaskinen Soda Stream till största delen i en av Israels största bosättningar.

Samtidigt är folkrätten glasklar. Den ockuperande makten är förbjuden att deportera eller förflytta delar av sin egen civilbefolkning in i det territorium de ockuperar. De är också förbjudna att konfiskera egendom och fördriva befolkningen som bor där sedan tidigare. Trots tidigare internationella påtryckningar har utbyggnaden av bosättningar fortsatt.

Det internationella samfundet är enigt om att de israeliska bosättningarna är ett stort hinder för en fredlig lösning på konflikten och hotar en framtida tvåstatslösning. En grundläggande princip i folkrätten är att andra stater i det internationella samfundet är skyldiga att reagera mot den olagliga handlingen. Att stödja, finansiera eller erkänna bosättningarna är i strid med folkrätten.

Sverige bör i likhet med Storbritannien utarbeta en metod för att ursprungsmärka varor producerade på ockuperad mark. I Danmark och i Nederländerna diskuteras märkningssystem. Ursprungsmärkning och stopp av finansiering till bosättningarna är konkreta förslag för att göra skillnad. En tydlig konsumentmärkning av bosättarprodukter skulle tydliggöra den svenska inställningen om illegala bosättningar, skapa

incitament för att upphöra med produktion men också innebära försämrade möjligheter för Israel att ekonomiskt upprätthålla den bedrövliga och statsunderstödda bosättarpolitiken och ockupationen.

Redan idag ska varor som är illegalt producerade på Västbanken undantas från EUs handelsavtal med Israel, men eftersom ursprungsmärkningen brister kan bosättarprodukter många gånger belönas med tullreduktion och andra konkurrensfördelar. En ursprungsmärkning i Sverige skulle vara ett viktigt steg för en gemensam ursprungsmärkning i hela Europa.

I samarbete med våra medlemsorganisationer driver Palme-centret nu kampanjen »Märk ockupationen«. Budskapet är tydligt och fast förankrat i folkrätten: Den svenska regeringen och EU måste ta fram riktlinjer för ursprungsmärkning. Utan garantier för att inga varor är producerade på ockuperad mark är det omöjligt att inte uppmana konsumenter till att helt avstå från att konsumera israeliska produkter. Du som redan nu vill välja bort produkter från ockuperade områden kan använda listan som den israeliska fredsorganisationen Peace Now rekommenderar. Du hittar den på internet: <http://peacenow.org/il/eng/content/boycott-list-products-settlements>.

Sverige och EU måste agera för ett stopp på ockupationen och bosättarpolitiken. Märk ockupationen! ❁

Isabel Lundin,

handläggare Palestina,
Olof Palmes Internationella Center

FOTO: PALMECENTRET

Malmö säger nej till LOV

Socialdemokraterna i Malmö har valt bort Lagen om valfrihet inom hemtjänsten eftersom vi ser lagen som en täckmantel för att öppna upp en marknad med vinst som incitament – inte en valfrihetsreform för äldre och sjuka människor.

LOV ökar inte det faktiska inflytandet och den hindrar möjligheten att göra kommunövergripande personalsatsningar. Att öppna hemtjänsten för privata aktörer, som tar ut vinster i stället för att återinvestera i verksamheten, bidrar inte till kvalitetshöjning vilket också utvärderingar visar.

Tanken med Lagen om valfrihet, LOV, är att den ska öppna upp för en marknad med privata utförare och på så sätt öka valfriheten för de äldre inom till exempel hemtjänst och äldreboende. Jag hävdar bestämt att detta enbart innebär en falsk valfrihet för flertalet av de personer som är i behov av hemtjänst. I Stockholm där LOV har funnits länge finns det 233 hemtjänstutförare – vem kan göra ett välgrundat val bland alla dessa utförare? I en situation där du kanske under tidspress inne på sjukhuset skall göra valet inför utskrivning nästa dag.

Regeringen utreder nu om LOV ska bli obligatorisk för kommunerna vilket skulle åsidosätta det kommunala självstyret. I början av mars deklarerade Moderaterna att de inte vill göra LOV obligatorisk vilket tyder på viss insikt. Det finns dock skäl att diskutera frågan eftersom LOV redan är en realitet i många kommuner. Den riktiga valfriheten handlar inte om att välja bland hundratals företag och vem som är arbetsgivare till personalen, utan om hur insatsen utförs och att kunna påverka vilka insatser du vill ha hjälp med en viss dag. Kommunerna kan och ska arbeta för att brukarna får ökad möjlighet till det inflytandet.

Valfriheten är i det här fallet en täckmantel för att öppna upp en ny marknad för privata företag. Möjligheten till vinster inom hemtjänsten är incitament för företagen. Vi ser nu att flera seriösa aktörer som Röda Korset med flera i Stockholmsområdet drar sig ur hemtjänsten för att de inte kan leverera god vård med den låga ersättning de får från kommunen. Det är allvarliga signaler som visar att det är svårt att bedriva bra äldreomsorg inom ramarna för de ersättningar som LOV ger. Ett sätt att få ihop det är att erbjuda tilläggstjänster med hjälp av RUT-avdraget vilket riskerar att skapa ojämlik vård

när vissa äldre har råd med tilläggstjänsterna och andra inte.

För att försäkra oss om att vi erbjuder en god och jämlik omvårdnad behövs kompetent och motiverad personal som arbetar utifrån ett brukarperspektiv. Det målet nås genom att de, i huvudsak kvinnor, som arbetar i hemtjänsten har bra anställningsvillkor, rätt till heltid och får kompetensutveckling. Med LOV förlorar kommunen möjligheten att ta ett helhetsgrepp kring personalfrågan. Med kommunövergripande insatser försäkras vi oss i dag om att personalen har den kunskap de behöver för att göra ett bra jobb. Med LOV kan vi heller inte försäkra oss om att personal som vårdar våra äldre jobbar under kollektivavtal.

Genom att välja bort LOV behåller Malmö sin möjlighet att ta ett samlat grepp kring utvecklingen av hemtjänsten och personalfrågorna. Om vi inför LOV återstår endast att bygga upp en gigantisk kontrollapparat som kostar skattebetalarna pengar. Om LOV införs är jag övertygad om att vi i Malmö kommer att backa de steg vi tagit framåt gällande rätten till heltid och målsättningen att minska antalet timavlönade till förmån för fastare anställningsformer. Reformen som är av största vikt för att göra ett kvinnodominerat yrke attraktivt och med en lön som man kan leva på. 🌸

Carina Nilsson (S),
kommunalråd med ansvar för
vård och omsorg, Malmö.
Ordförande S-kvinnor i Malmö.

INTERVJU

CARINA OHLSSON

Carina Ohlsson, vice ordförande i S-kvinnor, verkar på många plan och i många sammanhang för att få ett slut på mäns våld mot kvinnor. Just nu ser hon en trend: Fler män aktiverar sig och ser våldsam maskulinitet som något skamligt.

Carina Ohlsson:

S-kvinnors starka röst för kvinnofrid

Carina Ohlsson är både en doldis och en kändis. Hon syns i medierna nästan varje dag, för det mesta som representant för S-kvinnor eller för en av de två stora organisationerna för kvinnojourer i Sverige, SKR. Alldeles nyligen var hon i New York för att i FN redovisa kvinnojourernas roll.

Carina är ordförande i SKR, hon är riksdagsledamot, och sedan länge vice ordförande i S-kvinnor. Överallt driver hon på för att öka kvinnors trygghet.

TEXT: Lena Näslund FOTO: Ellinor Collin

»Den kvinna som misshandlas och som har låg lön eller arbetar deltid kan inte flytta från våldet.«

Att öka kvinnors trygghet innebär förstås att våldet måste minska, men enligt Carina är det lika viktigt att kvinnor har löner som man kan leva på, att det finns tillräckligt med bostäder och att kvinnor och män är jämställda. Detta präglar också hennes roll i Sveriges Kvinno- och Tjejjourers Riksförbund.

Carina Ohlsson:

– En del undrar varför kvinnojourerorelsen engagerar sig i ökat bostadsbyggande, men för oss är det självklart. Kvinnor som misshandlas hemma och söker skydd hos oss kan numera bli kvar i skyddat boende mycket länge. Det finns inga lägenheter att flytta till. Både kvinnorna och deras barn blir lidande av att isoleras.

– Detsamma gäller frågan om lönerna. Den kvinna som misshandlas och som har låg lön eller arbetar deltid kan inte flytta från våldet. Hon är låst av de ekonomiska villkoren och kan tvingas uthärda ett helt liv med misshandel och hot om våld. Alla måste kunna försörja sig på sin lön. Det är ett grundläggande krav.

– Mäns våld mot kvinnor är ett samhällsproblem. När man skär ner i A-kassan och socialförsäkringssystemen samt ökar kvinnors otrygga anställningsvillkor motverkar man ju möjligheten för kvinnan att bestämma över sitt eget liv och att ha egen försörjning. Det är det

farligaste som finns för en kvinna.

Carina Ohlsson och SKR vill att kvinnofrid ska ses som en del av den generella välfärden, och man driver en kampanj med detta tema:

– En kvinna som lever i en våldsam relation har ju inte möjlighet att lämna den om det inte finns trygghet i den generella välfärden. Det är det absolut värsta. För att kunna bestämma över sitt eget liv måste man ha en inkomst som går att försörja sig på. Om man säger att våld mot kvinnor och barn är ett samhällsproblem måste man också jobba för lika lön.

Långsiktig och stabil finansiering

I Sverige finns två stora organisationer där kvinnojourer kan vara medlemmar. Det är SKR och ROKS, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige. De är uppbyggda på ungefär samma sätt. Deras lokala kvinnojourer är till största delen beroende av stöd från den kommun där de verkar.

110 av landets idéburna stödverksamheter till kvinnor är medlemmar i SKR. 70 av dessa föreningar är kvinnojourer. Samtliga måste lägga ner massor av tid bara på att söka pengar, tid som skulle kunna användas till att hjälpa utsatta kvinnor och barn.

När nya jämställdhetsministern Maria Arnholm tillträdde lovade hon och statsministern att regeringen under 2013 ska gå till riksdagen med förslag om resursförstärkning till kvinnojourerna, men de

konstaterade också att kvinnojourerna är kommunernas ansvar.

Carina Ohlsson ser utspelet som ett sätt att försöka »plocka billiga politiska poäng«. Kvinnojourerna behöver långsiktig och stabil finansiering om de ska orka fortsätta sitt livsviktiga och ideella arbete. Därtill kommer att det behövs attitydförändringar. Samhället måste satsa på unga killar för att bryta den traditionella kopplingen mellan manlighet och våldsutövande. Det är ett långsiktigt och tålamodsprövande arbete, men som Carina konstaterar:

– Våldet upphör först när förövaren slutar slå.

Carina Ohlsson är riksdagsledamot sedan 1998. Hon är tjänstledig från jobbet som högstadielärare i Götene. Sambon är kvar hemma och sköter marktjänsten. Sonen är utflugen och har eget liv och egen familj. Carina kom med i kvinnoklubben tack vare svärmor:

– Vi är alla politiskt intresserade i vår familj, men det var först när jag blev vuxen som jag insåg att det fanns ett behov av kvinnoklubbar. I klubben finner man trygghet och kan pusta ut. Man går nästan alltid hem från ett klubbmöte lättare om hjärtat.

Det var också i Lidköping som Carina kom i kontakt med kvinnojourerorelsen, ett engagemang som sedan dess har präglat hennes politiska gärning. Under vårvintern var hon en vecka i New York, utsedd som sakkunnig av regeringen, och

Över hela världen begränsas flickor och kvinnors rörelsefrihet. Carina Ohlsson frågar sig om vi verkligen vill ha ett samhälle där tjejer inte kan röra sig fritt av rädsla för våldtäkt?

»Inte kan väl min son/kollega/vän vara en sådan där avskryvård och vidrig våldtäktsman? Han som är en så gullig kille. Det måste finnas en förklaring.«

med uppdrag att på FN:s 57:e konferens om kvinnors rättigheter (CSW) redovisa hur ideella krafter i Sverige arbetar för att motverka mäns våld mot kvinnor.

I sitt anförande berättade Carina Ohlsson om kvinnojourerna, men också om det opinionsbildande arbete som SKR bedriver. Man vill få fokus på förövaren istället för offret och driver på för att förebygga och motverka våldtäkter. I det förebyggande arbetet ingår samarbete med bland annat fotbollsrörelsen och en satsning för att unga män ska få ny och mindre våldsamt syn på sin manlighet.

Carina Ohlsson konstaterade också att många våldtäkter polisanmäls, men få går till åtal och fällande dom. Orsaken är att offret skuldbeläggs. Det är hennes eget fel att hon har blivit våldtagen:

– Av tidningarnas löpsedlar får man en bild av att våldtäkter sker utomhus i parker och att flickor och kvinnor måste vara försiktiga. Helst ska de stanna hemma efter mörkrets intåg. Vi är mycket kritiska till hur media förstärker nidsbilder av offer och förövare och sprider en felaktig bild av hur våldtäkter ser ut i verkligheten.

– Våldtäktsförövare möts först av stark avsky. Många ropar på långa fängelsestraff. Men när förövarna blir kända, kanske till och med är någons kollega eller son, och det visar sig att ord står mot ord, är det inte lika självklart längre. Då vill man förstå och hitta luckor i tjejen historia. »Inte kan väl min son/kollega/vän vara en sådan där avskryvård och vidrig våldtäktsman? Han som är en så gullig kille. Det måste finnas en förklaring.« Så låter det varje gång en våldtäkt blir känd, och det är bland annat ett resultat av mediernas svartvita rapportering.

– Tonen i våldtäktsrapporteringen

skrämmar upp tjejer, som manas att vara försiktiga utomhus. Över hela världen begränsas flickor och kvinnors rörelsefrihet. Vill vi ha ett samhälle där tjejer inte kan röra sig fritt av rädsla för våldtäkt? De som manar till försiktighet lägger ansvaret för övergreppen på offret. Resultatet är att tjejer, som inte vidtagit en lång lista av försiktighetsåtgärder, får skylla sig själva om de utsätts för övergrepp.

Våld och övergrepp hemma

Och Carina Ohlsson konstaterade att statistiken visar att flickor och kvinnor oftast drabbas av våld och övergrepp hemma, och hon uppmanade de närvarande delegaterna att prata med de egna sönerna »innan ni släpper ut dem på stan«. Det är pojkarna som löper störst risk att både drabbas av våld och att utsätta andra för våld.

FN-konferensen om mäns våld mot kvinnor behandlade alla former av våld, även det som förekommer i krig och konflikter och där våldtäkter är ett vapen i kriget.

Carina Ohlsson:

– Temat för konferensen var allvarligt, men inte nattsvart. Det var också ovanligt många män närvarande. De framhöll att det är dags att gå från ord till handling. Våld mot kvinnor måste upphöra.

– Som svensk och socialdemokrat var jag ju också mycket stolt över att FN:s vice generalsekreterare Jan Eliasson talade och att han tog klar ställning. Han sade bland annat att våldsamt maskulinitet är något skamligt och han framhöll att övergrepp mot kvinnor »är en fråga om frihet och värdighet för kvinnor, men också om frihet och värdighet för män.«

Många S-kvinnor i talarstolen

– Jag minns partikongressen i Göteborg 1993. Då beslutade vi om varannan damernas. Det var ett lyft. Vi gick i takt med partiet. Nu ligger vi före. Vi har samma mål, men vill gå fortare fram och använda andra medel.

Carina Ohlsson har även i år varit på partikongress i Göteborg. S-kvinnors förbundsledning var samlad för att stötta dem som skulle upp i talarstolen.

Före partikongressen fick alla ombud, som är S-kvinnor, information på möten och per mail om de viktigaste frågorna för kvinnoförbundet, och var i det digra materialet man kunde hitta aktuella motioner och formuleringar. Det resulterade i att många kvinnor debatterade heltid, föräldraförsäkring och barnomsorg på obekvämt arbetstid, men även miljöfrågor och vapenexport.

Trots bakslaget med föräldraförsäkringen säger Carina att det nu känns som om jämställdhetsfrågan åter står högt på den politiska dagordningen. Frågor som S-kvinnor har drivit i årtal har debatterats:

– Det var oskarpa svar på många av motionerna, vi skärpte till dem och har haft framgångar tack vare att många S-kvinnor argumenterade för vår linje.

– En motion, som särskilt intresserade mig, krävde att våld i nära relationer ska betraktas som en folkhälsofråga. Den bifölls efter omröstning.

Representationens makt – Vi har det samhälle vi förtjänar

Tre jobb har jag fått i vuxen ålder. Alla från kvinnliga chefer med en uttalad ambition att »öka mångfalden på arbetsplatsen« eller som velat »ge invandrare en chans att komma in på arbetsmarknaden«. Dessa tre kvinnliga chefer förtjänar att nämnas vid namn; Nalin Pekgul, Sanna Johnsson och Helen Rask. Naturligtvis har alla tre hävdad att jag också varit bäst lämpad för jobbet... Och naturligtvis har jag sökt många fler jobb än tre, men de har jag inte fått.

Jag tänker att det faktum att de var kvinnor – det vill säga tillhörande en marginaliserad hälft av samhället med en inneboende förståelse för en annan marginaliserad grupp i samhället – dessutom med ett rättvisepatos, var den bidragande faktorn till att jag fick jobben. Utan att gå in på detaljer kring dessa kvinnliga chefer har alla tre känt en samhörighet med invandrare med anledning av sin egen bakgrund och livshistoria.

Dagligen ser vi det all forskning visar, nämligen att man rekryterar dem som man identifierar sig med. Jag är ett bevis på det. Forskningen visar också att blandade grupper dels representerar marginaliserade grupper bäst, dels presterar bäst resultat. Men verkligheten befinner sig långt ifrån forskning-

ens rekommendationer, och bortom den mänskliga värdigheten eller principen om demokrati.

Jag befinner mig på en arbetsplats som i princip består av »etniska svenskar mitt i livet«. Hela ledningen består av »etniska svenskar mitt i livet«. Så har det varit på alla mina arbetsplatser. Kanske har de varit något yngre ibland och det är ju ett framsteg. Och hur ser den nya ledningen ut när de »etniska svenskarna är senare i livet«? Ytterligare ett gäng som de gamla har identifierat sig med. Alltså, inte såna som jag. För förändring tar tid, säger de. Men jag är trött på att vara förolämpad av det här systemet som är under min och alla mina vänners värdighet.

Det räcker nu. Jag vill se fler kvinnliga chefer. Och jag vill framförallt se fler chefer med invandrabakgrund. Och helst inte en eller två symboliskt placerade med ingen makt att agera eller typiska »ja-sägare« för då uppnår vi ändå ingen förändring. Tvärtom, vi ger kritikerna vatten på sin kvarn när de sen med rätta kan säga att representationen ändå bara var symbolisk och inte ledde till förändring, så »vi etniska svenskar mitt i livet« kan lika gärna fortsätta att representera alla. Nej, det kan ni inte. Jag vill representeras av en som gått i

Nivin Yosef

Är statsvetare, ledamot av S-kvinnors förbundsstyrelse och biståndshandläggare.

»Det räcker nu. Jag vill se fler kvinnliga chefer. Och jag vill framförallt se fler chefer med invandrabakgrund.«

mina skor, inte promenerat bredvid i ett finare och bekvämare märke. Jag vill inte ha förståelse, jag vill ha erfarenhet.

Synligheten är viktig, men inflytande än mer. Låt oss börja i vår egen rörelse där det faktiskt är sämre än i näringslivet. På i princip samtliga beslutsfattande positioner i Socialdemokraterna sitter »etniska svenskar mitt i livet«. Vi vet alla betydelsen av synligheten och av symbolikens makt. Och i teorin vet vi representationens avgörande betydelse för en fungerande demokrati. Ändå ser det förolämpande exkluderande ut. Kanske kan partikongressen denna gång leda till bättre representation av olika grupper i vårt samhälle? Inte bara för att våra frågor ska bli praktisk politik utan för att vårt engagemang i politiken faktiskt kan öka när vi ser att vi har förebilder och inflytande i samhället. Istället har vi REVA och rasister i landets tredje största parti. En utveckling vi alla i någon mån drivit på. Vill vi ändra på det? ✿

FOTO: ANDERS LOWDIN

Kongressavslutning och unison sång av Internationalen. Tre kvinnor och tre män ledde det tuffa kongressarbetet. Bara motionerna innehöll nästan 5 000 att-satser. Detta är kvinnorna som var ordförande under kongressen, från vänster: Ellinor Eriksson, SSU, Laila Naraghi, Palmecentret och Ulla Lindquist, LO.

FOTO: JENS OHLSSON

Bästa beslutet:

ARBETE ÅT ALLA

Partikongressens viktigaste löfte är att Socialdemokraterna har som mål att Sverige ska ha full sysselsättning och lägst arbetslöshet i Europa.

Ett arbete, som ger egen försörjning, är livsavgörande för både kvinnor och män. Därför är det välkommet att alla ska erbjudas heltid och att den som arbetar på obekvämt arbetstid ska ha rätt till barnomsorg.

Med kongressbesluten kan vi också hoppas att de orättfärdiga vinsterna i välfärden kan tuktas och drivas tillbaka. Stefan Löfvens installationstal väckte

entusiasm, men när kongressen kom till besluten med jämställdhetsvinkel var det få som innehöll ordet bifall. Morgonbris publicerar jämställdhetsavsnittet på sidan 15, och det är bara i Morgonbris och i kongressprotokollet som du kan ta del av hela texten.

Kongressen i Göteborg hanterade tre stora politiska block: Partiprogrammet, 2 000 motioner och Framtidskontraktet som är handlingsprogram för en kommande regering.

Partiprogrammet är det nionde sedan partiet bildades. Det beställdes av förra ordinarie kongressen. Det har varit ute

på remiss. Både enskilda medlemmar och organisationer har haft möjlighet att påverka slutprodukten. S-kvinnor har haft större inflytande över det långsiktiga partiprogrammet än över det kortsiktiga Framtidskontraktet.

Nästa ordinarie partikongress är om två år. Många ombud har redan börjat vässa formuleringar.

Hela kongressmaterialet med alla beslut finns att läsa och hämta hem på partiets hemsida:

<https://www.socialdemokraterna.se/Kongress-2013/Beslut/> 🌸

Stefan Löfven:

– Hot och hat ska inte stoppa feminismen

Stefan Löfvens tal på partikongressen innehöll ett långt avsnitt om kampen för jämställdhet, lika rättigheter och mot rasism. Han beskrev löneskillnaderna som stöld och konstaterade att Sverige fortfarande har en manlig könsmaktsordning som behöver bemötas med en feministisk agenda.

Morgonbris väljer att citera hela den delen av talet som handlar om jämställdhet. Klipp ur och spara. Använd texten i kommande debatter och löneförhandlingar.

Detta är Stefan Löfvens egna ord:

»Sverige ska vara som en familj där du behandlas lika oavsett kön och ursprung. Där är vi inte i dag. I många familjer håller gamla strukturer, normer och värderingar tillbaka människor, precis som i samhället i stort. Sverige har fortfarande en manlig könsmaktsordning, som behöver bemötas med en feministisk agenda.

Ta bara lönerna som exempel. En människa förlorar i genomsnitt 3,6 miljoner kronor under ett arbetsliv bara för att hon är kvinna. Det motsvarar en villa här i Göteborgsområdet, en väldigt stor båt eller uppåt 200 semesterresor för en hel familj. Det här är ingen självklarhet, det är en stöld! Och löneskillnaderna är bara ett symptom på ett djupare problem. Som Katrine Kielos skriver i boken »Det enda könet«:

»Arbetsmarknaden är fortfarande i hög grad definierad utifrån idén att människor är kroppslösa, könlösa och nyttomaximerande individer utan familj eller sammanhang.«

Vi har en arbetsmarknad skapad av

män, för män. Blind för hemarbetet och byggd på en grund av självupppoffrande kvinnor. Det här vill vi ändra. Därför ska vi begränsa visstidsanställningarna, och göra upp med den ofrivilliga deltiden och de delade turerna – eller »obetalda håltimmar« som de egentligen borde heta. Vi ska göra det som krävs för att uppnå

»Förväntar mig att partiledningen tar vara på möjligheten att ge barn rätt till sina båda föräldrar. Hoppas partiet hinner före Kds kvinnoförbund.«

Jens Orback, ombud och generalsekreterare Palmecentret

jämställda löner och samtidigt ska vi säkra ett arbetsmiljöarbete så alla kan försörja sig livet ut.

Vi vill bygga ett samhälle från grunden där inte hälften av alla människor, hälften av alla innovatörer, hälften av alla genier hålls tillbaka. Vi ska göra det med en skola

som lär ut både jämlikhet och jämställdhet, med ett familjeliv där män och kvinnor delar lika på hemarbetet och även på ynnesten att hjälpa sina barn att växa upp och med ett näringsliv där män inte kvoterats in framför kompetenta kvinnor!

Och oavsett om det är våld i en nära relation, hotbrev till politiskt aktiva kvinnor eller trakasserier på nätet, är det en och samma struktur: Fega män som med våld och hot försöker kuva starka kvinnor. Det slår mig i hjärtat. Som socialdemokrat, som man och som

feminist. Attackeras en så attackerar vi alla. Hot och hat ska inte stoppa feminismen. De ska inte få vrida klockan tillbaka.

De ska inte kuva oss. Inte i dag. Inte imorgon. Aldrig någonsin. Vi ska framåt – i respekt och jämställdhet – kvinnor och män tillsammans!« ❀

Stefan Löfven, feminist.

KLIPP UR
OCH
SPARA

FOTO: MAGNUS SELÄNDER

Michaela Leo, Norrköping, vill ha en tredelad föräldraförsäkring, men tycker att det är bra med en månad i taget.

MICHAELA LEO HAR VARIT PÅ SIN FÖRSTA PARTIKONGRESS

Det har varit stort och spännande, och hon stödjer kompromissen om föräldraförsäkringen.

Michaela har två barn. Hon är parke-ringsvakt i Norrköping. Hon gillar sitt jobb och har sällan bråk med felparke-rare. De flesta är hyggliga.

Hon är medlem i S-kvinnor och är aktiv i både partiet och i Transportar-betareförbundet.

Hon ser inte kompromissen om föräldraförsäkringen som en motgång. Hon och många andra biföll förslaget från talarstolen.

Och hon citerar gärna ur Framtids-kontraktet: »För att utjämna skillnader i lön och arbetsvillkor krävs en föränd-ring i uttaget av föräldrapenningen. Vi socialdemokrater vill att föräld-rärförsäkringen ska delas lika mellan föräldrarna. Som ett steg på vägen ska den delas i tre lika delar.«

Att detta steg är ett långsiktigt mål tar hon med ro. Hon är nöjd med att partikongressen beslutade öppna för att efter en valseger 2014 knyta ytter-ligare en månad inom föräldraförsäk-ringen till respektive förälder.

I Östergötlands delegation hade Mi-chaela delansvaret för motionsavsnittet »Riktiga jobb«.

Här fanns en motion från Norrkö-pings arbetarekommun om att det

fortfarande finns analfabetism i Sve-rige, och att det är många invandrade kvinnor som inte kan läsa och skriva. Kongressen beslutade att Socialdemo-kraterna ska ta initiativ till att utveckla metoder för att nå de kvinnor som idag står utanför Sfi.

Michaela Leo är entusiastisk efter sin första partikongress:

– Det var en himla bra stämning och vi tog många bra beslut och en del av dem ger större frihet för kvinnor. Det gäller bland annat att alla kommuner ska ha nattis. För den som är skiftar-betande är det helt avgörande att man vet att barnen har det tryggt. Annars kan man ju inte arbeta. Bra var också att kongressen vann över partistyrel-sen och tog beslut om gratis glasögon till alla barn.

Som aktiv i Transportarbetareför-bundet välkomnar Michaela att en socialdemokratisk regering tänker införa kilometerskatt för långträdare:

– Det kan tyckas vara en udda fråga, men med kilometerskatt blir det svårare att dumpa lönerna för de ut-ländska chaufförerna. Det är en fråga om solidaritet, och det var ett viktigt beslut. ❀

»Kongressen slog fast att turismen är en svensk bas-näring och en av de viktigaste exportin-dustrierna. Det visar att socialdemokratin behövs på alla nivåer för att hela landet ska utvecklas utifrån sina egna unika för-utsättningar.«

Monica Hallquist, Jämtland. S-kvinna och lands-tingspolitiker som strävar efter bättre regional-politik och anser att den leder till fler jobb för kvinnor och mer rättvisa löner.

Monica Hallquist, grundskolerektor i Bergs kommun i Jämtland, har nyss kommit hem från sin tredje parti-kongress. Hon var ledare för sin de-legation. Den hade lägst medelålder av alla, 34 år, och hade en majoritet av kvinnor.

Monica var ett av många ombud från Norrland och skogslänen som slogs för bättre skrivningar när det gäller regio-

nalpolitiken. Ett område inom politiken som var stort på 70-talet, men som sedan dess inte har fått så stor uppmärksamhet. Flytten till storstäderna går allt snabbare och de flesta som flyttar är kvinnor.

Monica är aktiv landstingspolitiker och hade med en egen motion till kongressen om unga missbrukares rätt till vård och behandling. Den togs upp under avsnittet »Ekonomisk trygghet« och blev besvarad:

– Det är jag nöjd med, även om jag anser att det är en otroligt viktig fråga med tanke på unga människors ökade psykiska ohälsa. Missbruksproblematiken växer. Vi måste rannsaka oss själva, arbeta förebyggande och kvalitetssäkra missbruksvården. Den fungerar inte alls tillfredsställande.

Mycket mänskligt lidande och stora samhällsresurser är priset av detta.

Monica Hallquist var också aktiv i debatten om partiprogrammet. Hon krävde att FNs kvinnokonvention borde nämnas. Syftet med yrkandet var att lyfta kvinnokonventionen eftersom många behöver mer kunskap om dess innehåll och existens. Hon fick stöd av flera andra ombud, men föredraganden Lars Engqvist yrkade avslag med motiveringen att partiet måste stå för sin egen feministiska politik och inte ska luta sig mot FN-konventioner. Det blev också kongressen beslut. Monica Hallquist:

– Man kan inte få igenom allt, det är bara att ta nya tag till nästa kongress.

Monica Hallquist anser att den här partikongressen är den bästa hon varit på. Ombuden har haft stora möjligheter att i temagrupperna prata med de föredragande och ta fram kompromisser:

– Man har lyssnat på oss. Det har varit positiv stämning med många skratt och högt i tak. Vi tog flera steg framåt när det gäller föräldraförsäkringen. Som S-kvinnor är vi förstås inte nöjda, men vi kommer tillbaka. Stefan Löfvens tal rörde oss till tårar, nu får han se till att leva upp till sina stora ord. ❀

Åsa Hååkman Felth tror att föräldraförsäkringen blir en stor fråga även på nästa partikongress, och att S-kvinnor då får igenom sina krav fullt ut: – Då har vi regeringsmakten. I opposition måste man vara mer försiktig med löften.

FOTO: FILIPSTADSTIDNINGEN

– VI HAR KOMPROMISSAT FÖR ATT FÅ ENIGHET

– Nu får det vara nog med den borgerliga politiken. Det känns att alla på kongressen är överens. Det ska bli spännande att få jobba utåt med de beslut som vi har fattat.

Åsa Hååkman Felth är med i S-kvinnors distriktsstyrelse i Värmland, hon är ordförande i arbetarekommunen i Filipstad.

Före kongressen var hon besviken över partistyrelsens yttranden om bland annat heltid och föräldraförsäkring. Hon tyckte att de var »bort i tok«. Nu säger hon:

– Vi nådde inte ända fram när det gäller föräldraförsäkringen, men jag är ändå jättenöjd. Enligt de nya stadgarna är det bara två år till nästa partikongress. Det ger oss möjlighet att skapa opinion. Då kan vi dessutom räkna med att det blir mera verkstad, nu är vi ju utanför regeringen och man måste vara lite försiktig med att lova saker.

Partikongressen hade nästan två tusen motioner och drygt fyra tusen att-satser att ta ställning till. Talartiden var som mest två minuter och på slutet bara en minut.

– Alla ombud deltog i temagrupper, som vid sidan av debatten i plenisalen tog fram gemensamma förslag. Och

partistyrelsen var lyhörd. Det här är en ny arbetsmetod som man säkert kan använda även i andra sammanhang, och den fungerar demokratiskt. Tyvärr blir debatterna i plenisalen inte lika spännande som vanligt. Jag har pratat med många åhörare. De var lite besvikna. Men hur skulle vi annars ha klarat av två tusen motioner på fem dagar? Den här metoden har nog kommit för att stanna.

Åsa ser fram emot att på Första Maj i Filipstad berätta om kongressfrågor som berör hennes egen kommun:

– Vår motion om att de papperslösa ska få sjukvård från första dagen vann gehör. Det handlar om solidaritet och humanitet.

– Dessutom ska kommunerna få tillbaka sin förköpsrätt av fastigheter. Det kan verka vara ett udda krav. Men när de borgerliga tog bort förköpsrätten tog man också bort vårt enda verktyg för att stoppa våldsamma organisationer som Hells Angels. Det är en viktig fråga för oss. ❀

Likalön och kvinnors arbete

RÄDDAR FRÄMTIDENS VÄLFÄRD

– Om vi vill bevara och utveckla vår nordiska välfärd måste kvinnorna få mycket, mycket större roll. Vi behöver den kvinnliga arbetskraften.

Det säger Inger Segelström, generalsekreterare i SAMAK, den nordiska arbetarrörelsens samarbetskommitté.

TEXT: Lena Näslund FOTO: Ellinor Collin

För två år sedan beslutade SAMAK att starta ett gemensamt forskningsprojekt om välfärden i Norden. Beslutet växte fram under debatt och i grupparbeten om effekterna av den internationella och nationella utvecklingen och dess påverkan på den nordiska arbetsmarknaden och välfärden.

Inger Segelström:

– Vi märker ju att resten av världen tittar på de nordiska länderna och följer utvecklingen. Just nu ingår vi i regeringar i Norge, Danmark, Finland och Island samt styr på Åland. På Grönland har S just vunnit valet. Dessutom är en majoritet av ledarna kvinnor.

– Det är också arbetarrörelsens förtjänst att Norden har kommit ut bättre

än andra ur den nuvarande stora finanskrisen. Då är det intressant att fundera över vad som är speciellt hos oss, och vad som krävs för att vi ska utvecklas fram till 2030. Det är den tidsram vi arbetar med.

– Tolv fria och oberoende nordiska forskare är inne i det som kallas »nordiska modellen-projektet«. De vill hjälpa arbetarrörelsen att skapa ett mycket modernare samhälle. Samarbetet är oerhört viktigt, men det innebär inte att vi automatiskt accepterar allt de föreslår. Det är en del av utmaningen.

Sysselsättningen måste öka

Totalt ska forskarna fram till november 2014 producera femton rapporter om välfärden och den nordiska modellen. De två första presenterades den 10 april i Stockholm och handlade om befolkningsförändringar och skattepolitik.

Inger Segelström, 1995–2003 ordfö-

rande för S-kvinnor, tycker att kvinnoförbundet och klubbarna särskilt ska studera forskningsrapporten om befolkningsförändringar. Seminariet är inspelat av ABF och kan användas på möten med kvinnoklubbarna:

– Medelåldern ökar och vi får en äldre befolkning. Sysselsättningen måste öka. Vi behöver fler som jobbar. Då kommer man in på S-kvinnors hjärtefrågor. För att vi ska klara välfärden är det helt nödvändigt att också kvinnor har samma möjligheter som män att arbeta och försörja sig.

– Man kan jämföra med när våra pionjärer utvecklade den offentliga sektorn, började bygga barnomsorg, fick ut kvinnorna på arbetsmarknaden och byggde hela välfärdssverige. Vi är där igen. Då var det ett väldigt tryck på att kvinnor skulle ut i jobb för att våra samhällen skulle fungera. 2030 måste

– Ett oerhört spännande välfärdsprojekt, säger Inger Segelström om SAMAKs och de nordiska forskarnas gemensamma arbete för att kartlägga vad som krävs för att vi ska ha ett välfärdsamhälle 2030.

flera vara i arbete. Och då är kvinnorna en viktig grupp, precis som ungdomarna och invandrarna.

– Då ligger S-kvinnors krav på föräldraförsäkringen och barnomsorg dygnet runt helt rätt. Men heltid istället för deltid är kanske det viktigaste. Det krävs för att vi ska få kvalitet i omsorgerna. Man kan inte fortsätta räkna med att kvinnor ska göra en extra insats för att ta hand om de äldre i familjen för att äldreomsorgen inte fungerar.

– Detta innebär inte att vi ska släppa kravet på kortare arbetsdag. Tvärtom. Vi måste alla klara att arbeta hela livet. För att klara utmaningen att ta hand om våra barn och gamla – det är ju ett av våra mål, bland annat på partikongressen

– så måste vi titta på den stora reserven av kvinnor som är ofrivilligt arbetslösa idag.

Kvinnor som inte får heltid. Kvinnors arbete och kvinnors deltid som ger sämre lön. Här måste det bli ändring.

– Sysselsättningen måste öka, men man ska också kunna vara borta med bra föräldraförsäkring som föräldrarna delar på. Vi måste få ett mycket modernare samhälle för att klara utmaningarna för 2030. Om vi vill bevara och utveckla vår välfärd måste kvinnorna få mycket, mycket större roll. Vi behöver den kvinnliga arbetskraften precis som vi behöver den unga arbetskraften och alla invandrare som nu går utan jobb. De måste in på arbetsmarknaden om välfärden ska fungera 2030. ❀

Fakta SAMAK

SAMAK, är arbetarrörelsens nordiska samarbetskommitté och består av de fem nordiska socialdemokratiska partierna och LO i varje land. Medlemmar är även partierna på Åland, Grönland och Färöarna. Ordförande just nu är Helle Thorning-Schmidt, partiordförande och statsminister i Danmark.

SAMAK arbetar genom arbetsgrupper, seminarier och möten inom alla områden som bedöms viktiga för arbetarrörelsen. Nyast är forskningsprojektet Nordiska modellen, döpt till Nordmod2030.

Syftet är att identifiera och diskutera risker och utmaningar som länderna måste klara fram till år 2030. Projektet ska ge kunskap som kan ligga till grund för utformningen av strategier, för att utveckla och förnya de nordiska sociala välfärdsmodellerna samt vinna val.

Projektet är egenfinansierat av den nordiska arbetarrörelsen och FEPS, Foundation for European Progressive Studies. Forskningsuppdraget ligger på FAFO, Institutet för Arbetslivs och Välfärdsforskning i Oslo.

Projektet har en hemsida www.nordmod2030.org där alla rapporter ska publiceras. Projektet slutredovisas vid SAMAKs kongress i november 2014.

Mauretanien:

I skuggan av arabiska våren

I många arabiska länder riskerar den arabiska våren bli en höst för kvinnorna med mindre inflytande i det politiska livet, i yrkeslivet och även i det privata. Mauretanien, arabvärldens västligaste land, är gränsland mellan de arabiska länderna och Afrika söder om Sahara och gränsar bland annat till det krigsdrabbade Mali. Mauretanien är 100 procent muslimskt och de religiöst lärda har betydande inflytande i den övriga muslimska världen trots att landet bara har tre miljoner invånare. Landet har inte varit en del av den arabiska våren, men där pågår en kamp för demokratisering, mot korruption och för kvinnors rättigheter.

TEXT: Helena Olsson FOTO: Claes Olsson

– Det är viktigt att stärka kvinnors medborgarskap, ordna alfabetiseringskampanjer och utbildningar i företagande, ge micro-krediter för att starta småskalig affärsverksamhet. Det är viktigt med aktiv solidaritet mellan kvinnor från olika samhällsklasser, och vi måste kämpa för jämlikhet mellan män och kvinnor.

Det säger Aminetou Mint Moctar, ordförande i AFCF, som arbetar med juridisk rådgivning och juridisk hjälp för kvinnor. Association des Femmes Chefs de Famille (AFCF), skapades 1999 och har nu över 5 000 medlemmar. AFCF är medlem i WLP, Women's Learning Partnership och kämpar för kvinnors och barns rättigheter och för fler kvinnor i politiken. 25 procent av ledamöterna i parlamentet är kvinnor och 32 procent i kommunala organ. I huvudstaden Nouakchott är tre av nio borgmästare kvinnor. Det finns några kvinnor i regeringen, men inte på ledande ministerposter.

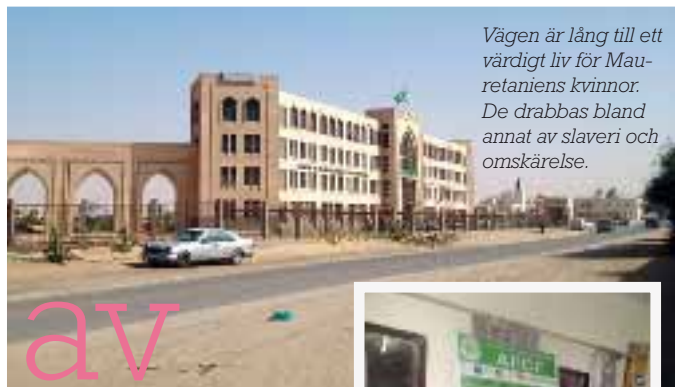
På det politiska planet är målet en lagändring när det gäller Personal Status Code från 2001, som reglerar giftermål,

skilsmässa och omvårdnad och som är baserad på sharialagarna. Aminetou Mint Moctar poängterar att det handlar om att ändra attityden till kvinnor, verka för en modernare tolkning utifrån koranen:

– En stor utmaning är att förbättra kvinnors situation i hemmet, arbeta mot våld i hemmet och för kvinnor som hamnat i utsatta situationer, till exempel flyktingar och kvinnor som har hamnat i fängelse. Vi behöver också stödja kvinnor som levtt och lever som slavar.

Mauretanien har avskaffat slaveriet flera gånger och kriminaliserade detta så sent som 2007, men fenomenet är starkt socialt betingat. Det är svårutrotat på vissa delar av landsbygden. En annan svårutrotad tradition är kvinnlig omskärelse, och i kampen mot den har man numera också stöd från många av landets imamer.

AFCF finansierar sin verksamhet delvis med stöd från organisationer i andra länder och genom insamlingar, men är helt beroende av omfattande volontärsats-
ser. ✿

Vägen är lång till ett värdigt liv för Mauretaniens kvinnor. De drabbas bland annat av slaveri och omskärelse.

Fakta Mauretanien

Republik. 3,5 miljoner invånare på en yta som är dubbelt så stor som Sveriges.

Livsmedelsbrist och torka är stora problem. Läget har förvärrats på grund av flyktingströmmar från Mali.

Flerpartisystem, styrande partiet heter Union Pour la Republique (UPR)

Det största oppositionspartiet, Rassemblement des Forces Démocratiques (RFD) har observatörsstatus i Socialistinternationalen. Oppositionen kräver mer satsningar på att bekämpa korruptionen och kraftfulla åtgärder för att öka livsmedelsproduktionen och effektivisera bevakningssystemet.

17 statskupper, varav de senaste 2005 och 2008. Samtidigt har de senaste valen (parlament och kommuner 2006 och presidentval 2009) av internationella observatörer betraktats som relativt fria. Parlamentsval skulle ha hållits 2011 men är uppskjutet på obestämd framtid, med motivering att en folkräkning måste genomföras först så att en korrekt röstlängd kan upprättas.

Borrning efter järnmalm, Sveriges guld som enbart under de senaste två åren gett runt 20 miljarder kronor till statskassan när LKAB gör stora vinster.

EN
NY
TID!

NU VÄLKOMNAS KVINNORNA I GRUVORNA

Att bryta malm – men också könsmönster! Så lyder den nya tidens motto inom gruvindustrin i Norrbotten. Där har andelen kvinnor ökat under de senaste tio åren.

TEXT OCH FOTO: Fredrik Mårtensson och LKAB

Berget förstärks vid en av LKABs underjordsgruvor.

»Vi har ett mål om att 30 procent av alla nyrekryteringar ska vara kvinnor och det klarade vi i fjol.«

Carina Martinsson, LKAB

Tidigare var det kanske bara en moralisk fråga att rekrytera fler kvinnor. Nu kan man också säga att det är en företagsekonomisk fråga för att klara vår kompetensförsörjning på ett bra sätt, säger Carina Martinsson, som arbetar med personalfrågor på LKAB i Kiruna.

Runt 50 000 jobb beräknas tillkomma inom gruvnäringen under de närmaste tio åren. Det är hisnande siffror, men för att klara den förväntade expansionen är alla överens om att en bredare rekrytering är nödvändig.

Vi åker till Norrbotten och träffar forskare, politiker och »personalare«. Av lokalpressen kan man nästan få intryck av att det är en näring i kris. Uppstickaren Northland, med nyöppnad gruva i Pajala, har slut på pengarna och spekulationerna avlöser varandra om vad som kommer att hända. Men oaktat Northland/Pajala dominerar gruvorna av stora investeringar och framtidstro.

Nya gruvor

Enbart LKAB har investerat fem miljarder kronor årligen sedan 2005. Det handlar om satsningar som förlänger livslängden för gruvorna i Kiruna och

Malmberget – och tre nya gruvor i Svappavaara.

2005 började också LKABs resa för ökad jämställdhet och mångfald. Från runt åtta procent kvinnliga anställda till idag 18 procent. Andelen kvinnor i produktionen har också gradvis ökat.

– Vi har ett mål om att 30 procent av alla nyrekryteringar ska vara kvinnor och det klarade vi ifjol, säger Carina Martinsson när vi träffas i »LKAB-skrapan« i Kiruna.

Till företagets utbildningar, inklusive en särskild gymnasieskola, är könsfördelningen 50/50. Det är ett långsiktigt arbete att göra gruvindustrin jämställd, men vid LKAB har de formella hindren för att rekrytera kvinnor undanröjts.

För några år sedan var det ett problem att nyanställda kvinnor lämnade sina jobb i högre grad än manliga kollegor. Så är det inte längre. En förklaring kan vara företagets regler om att minst två personer av det underrepresenterade könet ska finnas i samma arbetslag eller enhet.

– Vi kan se att det ger effekt i form av man slipper känna sig ensam och utlämnad, säger Carina Martinsson.

– Många kanske tror att det är ett rutinarbete att bryta järnmalm i underjordsgruvor, men så är det inte. Jobbet

bygger på kreativitet och att tänka i nya banor. Vi behöver rekrytera de största begåvningarna, oavsett kön.

Färden tillbaka till Kiruna centrum är ungefär kilometerlång längs vindpinad väg. I stadshuset – ett av Sveriges vackraste – möter vi Socialdemokraternas kommunstyrelseordförande Kristina Zakrisson.

– Visst är det en fantastisk byggnad, säger hon stolt, men tillägger sedan mer allvarligt:

– Tvyärr blir stadshuset inte kvar när en stor del av Kiruna nu flyttas för att ge mer plats åt gruvbrytningen. Det är tekniskt alltför besvärligt och dyrt att flytta byggnaden.

Flyttar till större städer

Det är priset som Kiruna får betala för jobben och välfärden som gruvan ger. De centrala delarna av staden kommer att flyttas under de årtionden som kommer. Samtidigt väljer Kristina Zakrisson att se möjligheterna det skapar. Att bygga ett ny, modern stad – anpassad för att välkomna nya Kirunabor som söker sig till jobb inom gruvnäringen.

Problematiken är enkel att se. I hela Norrlands inland lämnar unga kvinnor i högre grad än männen glesbygd och

Kirunas centrala delar flyttas nu för att ge mer plats åt gruvnäringen – en gigantisk stadsomvandling.

Lena Abrahamsson, professor vid Luleå tekniska universitet.

Carina Martinsson driver jämställdhetsfrågor på statliga gruvjätten LKAB.

Kristina Zakrisson, socialdemokrat och Kirunas första kvinnliga kommunstyrelseordförande.

Fakta

Enligt branschorganisationen Svermin sysselsätter svensk gruvnäring 10 000 personer och indirekt, via underleverantörer, ytterligare 35 000 personer. Runt 50 000 nya jobb väntas skapas inom näringen under de närmaste tio åren som en följd av enorma investeringar i främst Norrbottens län men även i Bergslagen och andra delar av Sverige där nya gruvor öppnas.

mindre orter – lockade av akademisk utbildning och annan livsstil i större städer. Men Kristina Zakrisson vägrar att se det som en omöjlig politisk uppgift i ett Kiruna som genomfört satsningar på kommunens första »nattis« och där kulturen prioriteras högre än tidigare:

– Det handlar lite om vilket fokus man väljer. Ett par av mina företrädare som kommunalråd kämpade väldigt hårt för att tillåta skoteråkning även inne i sta-

den. Jag hade svårt att se värdet av det. Vildmark och möjligheter till friluftsliv finns det ändå obegränsat av i kommunen. Men både Kiruna kommun och LKAB har exempelvis väldigt fin konst som förtjänar att visas mer och därför planerar vi ett särskilt konstmuseum.

I Luleå avrundas vår resa. Professor Lena Abrahamsson vid universitetet är en av forskarna i projektet »Att bryta malm och könsmonster«. Hon upplever

numera ett starkt stöd från gruvnäringen för att driva jämställdhetsfrågor:

– Företagen står inför så stora rekryteringsutmaningar att en högre andel kvinnor är helt nödvändigt. Det är ett väldigt stort jobb att anpassa ett litet grusamhälle som Pajala för att locka unga, välutbildade kvinnor till inflyttning, men det är ett arbete som kommuner, forskare och näringsliv måste ta tag i, säger Lena Abrahamsson. ❀

»Då tänker jag på Sigrid«

Av Elin Olofsson,
Wahlström & Widstrand

Boken om Sigrid Stark debut med kärlek till glesbygden

Hanna är en nutida kvinna. Hon jobbar på en reklambyrå i Stockholm, lever singelliv, men har en älskare, en svag man, som givetvis är gift och kallar henne för »lilla gumman«. Det är en smärtsam kärlekshistoria som står still och Hanna bestämmer sig för att bryta upp, fly storstan och flytta tillbaka till sin hembygd i Jämtland.

Där tror hon att hon ska kunna få liv i sina konstnärsdrömmar igen och hon ska försöka tala med sin farmor Sigrid. Det finns en mörk historia i släktgården och det är bara Sigrid som kan berätta om den nu.

»Då tänker jag på Sigrid« är Elin Olofssons debut och den skildrar inte bara kärlekshistorien mellan Hanna och hennes gifte älskare, utan också kärleken till hembygden och till sin släkt. En stark debut med stil och närvaro till glesbygden.

»Hade han bett mig stanna i Stockholm, hade han bett mig ställa in alltihop, ringa till Kalle och blåsa av flytten, ringa till byrån och be om jobbet tillbaka, hade han bett mig om vad som helst som var att

stanna hos honom, visste jag att jag hade gjort det. Jag visste det när jag såg mig själv i hallspeglarna. Hon som stod där och stirrade. Men han bad mig inte om någonting, han gick. Röd om kinderna och röd om halsen, röd om öronen till och med. Han gick. Och jag tog mina kartonger och väskor och åkte, höll mig till den enda väg jag kände till, vägen bort, vägen hem.«

Det är mörkt och dystert när Hanna kommer till släktgården Storgårda. Farmor Sigrids ande finns i alla hörn och vrår. Skogen susar olycksbådande och hemligheten med vad som egentligen hände i huset kräver att få bli berättad.

Hanna ångrar redan första natten sitt beslut att flytta från stan.

Farmor Sigrid finns nu på ett äldreboende, hon är dement, har tappat både ord och minnen, säjs det. Hannas pappa har inte varit på släktgården på trettio år och han har ingenting till övers för sin mamma Sigrid. Han är helt emot att Hanna ska flytta in i släktgården. Han tiger, svarar inte. Han vill inte berätta om sin bror som tog sitt liv i huset eller om

en annan bror som kanske är en »oäkting«. Över huset vilar tunga skuggor av olyckor. Han undviker allt som har varit.

Hanna förstår att hon måste tala med sin farmor innan det är för sent, att det bara är Sigrid som kan berätta om vad som hände, hon som har levt hela sitt liv på gården måste veta sanningen.

Det som inte bär i romanen är bilden av älskaren, han är schablonmässigt beskriven, kärleken blir inte trovärdig och är helt skild från de nära och nyanserade porträtten av fadern och farmor Sigrid. Han har egentligen ingenting där att göra.

Den starka kärleken är den till hembygden och släkten, det är fint när glesbygden inte bara utmålas som ett helvete med mörker och elände – även fast det inte finns något mer än en brevlåda, en affär på upphällningen och ett äldreboende.

När man som jag bor i en glesbygd är igenkänningsfaktorn hög, affären som man oroar sig för, brevlådan som man går till varje dag, äldreboendet som bara växer sig större. Men med en tröstande skog, underbara cykelvägar, skvaller – ja, men också med omsorg om varandra.

Elin Olofsson har skrivit en poetisk roman om en krass verklighet. Mycket läsvärd! ❀

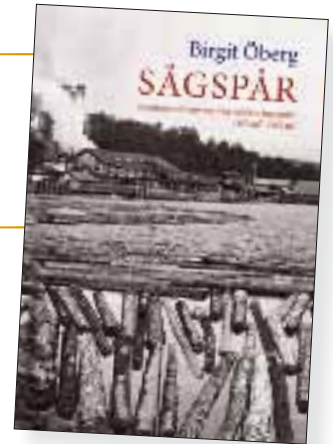

Yvonne Gröning,
författare och skribent i Morgonbris.

FOTO: MATS GRÖNING

»Sågspår«

Av Birgit Öberg,
Hjalmarsen & Högberg
bokförlag

Ådalen och skogen I händelsernas centrum står kvinnorna

Birgit Öberg tar i sin nya bok »Sågspån« med oss på en vindlande resa genom träets Ådalen under mer än 100 år, från 1830-talets trävaruhandlare, till ångsågsbyggarna på 1860-talet fram till de stora skogsföretagarna vid sekelskiftet och några årtionden vidare. Författaren kan verkligen sitta Ådalen och människorna bakom den industriella utvecklingen på 1800-talet. Öberg har letat i arkiven och genom brev, dagböcker och offentliga handlingar möter vi människor som levat och verkat i en tid då Sverige drastiskt förändrades från bondeland till industrialisation.

En fantastisk historia växer fram genom släkterna Molin, Holmberg, Qvist och Sahlberg. I händelsernas centrum står kvinnorna. Trävaruhandeln går vidare på kvinnsidan i flera generationer genom Betty, Hedda och Jenny. Sönerna dör eller gör andra yrkesval. In kommer dugliga män som gifter sig med arbetsgivarens dotter, och tar hand om ruljangsen.

Betty, dotter till Jacob Molin, handlande i trävaror och papper, gifter sig 1845 med Henrik Holmberg, skeppsbyggare och grundare av Wäija Ångsågs AB 1867, ett av de skogsföretag som överlevde längst i Ådalen. Dottern Hedda

gifter sig 1873 med Nicolaus Qvist. Han bildar 1871 Strömnäs Ångsågs AB. Deras dotter Jenny gifter sig 1898 med sin syssling Axel Sahlberg, som anställts som påläggskalv redan som nittonåring. Sahlberg tar över som VD och inom några år är han chef för en koncern med tre sågverk, en sulfatfabrik, två stora jordbruk och stora skogar samt en flotta på åtta bogserbåtar. Finanskrisen i början av 30-talet blir ett hårt slag. Axel har dött och Strömnäs försvinner ur familjen Sahlbergs händer.

I berättelsen om de olika ägarfamiljerna väver Öberg in de ekonomiska och sociala förändringarna. Efter goda år med fyllda orderböcker kommer krisår med fyllda lager. Oro och krig i Europa påverkar efterfrågan och virkespris. Arbetarna

börjar organisera sig och kräver högre löner och bättre villkor. Konkurrensen mellan sågverken ökar. Ågarna får en alltmer komplex omvärld att hantera.

Männen tar plats i offentligheten medan kvinnorna har en mer undanskymd roll som hustrur och mödrar. Guvernanter undervisar barnen i hemmet. Efter avslutad skolgång får flickorna hushållsutbildning i bättre bemedlade hem. Jenny är den första som får gå i flickskola, som under

1880-talet startade i många städer. Målet var bildning inte förvärvsarbete. Fruntimmersföreningar bildas på 1880-talet med inriktning på välgörenhet och kvinnor börjar bli mer synliga.

Återkommande i boken är den enorma barnadödligheten som förekom i alla samhällsklasser. Sågverksfamiljerna var inte förskonade. Betty föder på åtta år sex barn, varav fem överlever. Helt utmattad av den sista förlossningen dör hon, endast 29 år gammal. Hedda får sex barn, varav fem överlever. Jenny får också sex barn, två dör som små, ende sonen dör 19 år gammal i spanska sjukan. Väninnan Dorothea får sex barn. Inget överlever.

Birgit Öberg har fångat ett avgörande skede i vår historia. Det är spännande och lärorikt. Det man kan sakna i boken är ett arbetarperspektiv, men det glimtar till ibland. Hon skriver om »storsvagåren« på 1860-talet med missväxt och svält då många lämnar Ådalen, Sundsvallsstrejken 1879 och hungermarschen 1917, liksom levnadsvillkoren för arbetarna vid Strömnäs sågverk.

Inflikade faktarutor med allt från bröllopsbestyr, bouppteckning och inventarielistor samt många brev ger färg och doft åt berättelsen. Ett rikt bildmaterial väcker till liv det förgångna. Ådalen, för alltid förknippat med skotten i Lunde 1931, har fått en särskild plats i vårt gemensamma minne. Birgit Öberg förvaltar det väl. ❁

FOTO: ELLINOR COLLIN

Maj-Inger Klingvall har varit social- och biståndsminister samt ambassadör i Mocambique. Nu är hon skribent i Morgonbris.

»Hatet«

Av Maria Sveland,
Leopard förlag

Ny klassiker av Maria Sveland om näthatet som drabbar kvinnor

Maria Svelands nya bok, »Hatet«, synliggör krafterna bakom näthatet, antifeminismen och konsekvenserna för demokratin. I takt med de sociala mediernas framväxt har mäns våld mot kvinnor hittat nya uttrycksformer. En mobb av näthatare förföljer kvinnor som tar plats i offentligheten. Särskilt utsatta är kvinnor som har åsikter om jämställdhet eller främlingsfientlighet.

Jag blir matt när jag läser Maria Svelands nya bok »Hatet«. Hon tydliggör så väl de patriarkala strukturerna, maktordningen och mäns hårda motstånd mot kvinnors krav på jämställdhet. Vägen är lång till en jämställd värld där kvinnor och män, sida vid sida, bygger landet.

När konfliktytor skärps och kvinnor för kampen till sin spets, till exempel genom att bilda nytt parti eller via kulturen gestalta det omvända kvinnohatet, ja, då får ett antal män nog. De tycks säga: Nu har ni gått för långt. Hota inte min maktposition eller mina privilegier. För då tar jag mig rätten att skrämma dig. Hota dig. Hota dina barn. Hota med lemlästning och död.

Kampen för kvinnors rättigheter har tagit ett kliv framåt de senaste tio åren. Vi har fått ny kvinno-

fridslag, sexköpslag, pappamånader och feminism inskrivet i de etablerade partiernas program. Men lönegapet mellan kvinnor och män ökar och demokratin minskar drastiskt när kvinnor skräms till tystnad.

FOTO: ELLINOR COLLIN

Marja Koivisto, är ledamot i Morgonbris redaktionsråd. Tidigare har hon jobbat som chefredaktör på LO och som kommunikationsstrateg på Bilda Förlag & Idé.

Maria Sveland, känd feminist och debattör, debuterade 2007 med romanen »Bitterfittan«, som behandlade bristen på jämställdhet i parrelationer. Hennes personliga erfarenheter av att bli mamma och upptäckten av att idén om det jämställda föräldraskapet bara existerar i teorin banade väg för boken. »Bitterfittan« skapade debatt och är idag en feministisk klassiker.

I februari 2013 var hon en av kvinnorna som trädde fram i Uppdrag Granskningens program om näthatet och läste upp hatbrev hon utsatts

för. Programmet och Åsa Linderborgs artikel i Aftonbladet, december 2012, där hon bröt tystnaden om de grova hot hon drabbats av efter att hon granskat högerextrema krafter på nätet, blev upptakten till en bred samhällsdebatt i medier, bloggar och på högsta politiska nivå.

Hur många kvinnor som är utsatta är svårt att veta. De tveksamma råd som kvinnor ofta får när de anmäler händelserna till polisen är att dra sig tillbaka och hålla tyst för att inte elda på förövarna. Men berättelserna, som Maria Sveland belyser i boken, visar att stödet från andra drabbade kvinnor och gemensam sak är det som ger den effektivaste hjälpen. Organisering är alltid vägen ut ur offerrollen.

Maria Sveland har under hela sitt författarskap fått mail och kommentarer, men när hon i februari 2012 skrev två artiklar i DN som kopplade ihop kvinnohatet med rasismen accelererade hatvägen. Hon berättar att hon först blev rädd, sedan arg. Hon polisanmälde

hoten och vägrade att skrämmas till tystnad. Hoten resulterade i boken »Hatet – en bok om antifeminism«.

I boken visar Maria Sveland den backlash som drabbat feminismen. Med nedslag i omvälvande händelser som TV-programmet Könskriget (2005), Feministiskt Initiativ (2005), bloggen #prataom det (2011), Assange-affären (2011) och Tur-teaterns uppsättning av Scum-manifestet (2011), visar hon hur de antifeministiska krafterna verkar och hur media i vissa fall tagit parti mot kvinnor genom skrivelser som präglats av sexualisering, förakt och polarisering mellan »vanliga kvinnor« och feminister.

Andra viktiga perspektiv, som Maria Sveland lyfter fram, är sambandet mellan antifeminism och rasism och det svåra debattklimatet. Hon visar tendenser och pusselbitar, som tillsammans bildar en skrämmande helhet av ökande främlingsfientlighet, tolerans för diskriminering och avtrubning, som glider in i etablerade medier och vidare ut i de breda folklagren.

Hon pekar på flera aktuella händelser bland annat frågeställningen »Hur mycket invandring tål Sverige?« som presenterades i partiledardebatten i TV-programmet Agenda, hösten 2012. En problemformulering som ingen av partiledarna invände mot. Jag minns att jag såg programmet och studsade inför rubriken. En rimligare rubrik hade varit »Hur mycket rasism tål Sverige?«.

Maria Sveland har gjort det igen. »Hatet – en bok om antifeminism« är en ny feministisk klassiker. En brinnande eldskrift som medvetandegör och tar strid för feminismen i en tid av starkt motstånd. ❀

**»Rena hem på smutsiga villkor?
Hushållstjänster, migration och globalisering«**

Redaktörer:

Anna Gavanoas och
Catharina Calleman,
Makadam förlag

Städat med RUT? Kolla företaget noga

RUT-avdraget infördes för att förvandla svarta jobb till vita. Det var de borgerligas officiella motiv.

Jag har läst den populärvetenskapliga antologin »Rena hem på smutsiga villkor?«. Den handlar till stor del om RUT. Ett viktigt kapitel behandlar dagens arbetskraftsinvandring, bland annat för städjobb. Ett annat berättar om de tyskfödda hembiträderna som kom till Sverige under andra världskriget.

Dessa båda kategorier är och var helt i händerna på arbetsgivaren. Det saknas och det saknades insyn i deras löner, arbetstider och andra villkor. Hembiträdeslagen från 1944 gäller i princip fortfarande. Den är skriven med tanke på arbetsgivarens behov.

Detsamma gäller lagen om arbetskraftsinvandring från 2008. Arbetsgivarna kan i förväg lova att ge den anställde lön enligt kollektivavtal, men om detta inte uppfylls kan varken facket eller någon myndighet ingripa. Och

om den anställde vill byta arbetsgivare hotar utvisning.

Det finns inga bevis för att RUT har gjort svarta jobb till vita. Inte enligt den här antologin och inte enligt statistiken från Skatteverket. Det har blivit fler städjobb, men inte fler heltider, inte fler jobb där man känner trygghet.

RUT stöttas med ca 1,5 miljarder kronor av skattemedel. RUT har blivit en del

av många människors vardag och har medfört stora förändringar i svenskt familje- och arbetsliv. Majoriteten av de yrkesverksamma som utnyttjar skatteavdragen har hyggliga löner och gott ställt. Därtill kommer att äldre personer nu kombinerar kommunal hemtjänst med RUT. »Rena hem på smutsiga villkor?« är läsvärd och mångsidig. Kapitlet »Svart och vitt i äldres omsorgspussel« berör många av oss, eller kommer att göra det. ❀

FOTO: ELLINOR COLLIN

Lena Näslund,
redaktör för
Morgonbris.

Aung San Suu Kyi är en ikon i Burma. En symbol för fred och demokrati.

Fred är den viktigaste frågan för kvinnorna i Burma

Hon är närvarande överallt. Aung Sang Suu Kyi, pryder omslag på böcker och magasin, hon toppar nyheterna i media och i varje by finns hon på stora affischer.

Men i fredsförhandlingarna, som förhoppningsvis ska få slut på de blodiga inbördeskrigen i Burma, är The Lady helt osynlig. Få kvinnor får sitta med i förhandlingarna och kvinnoorganisationerna kämpar desperat för att kvinnors röster ska höras.

TEXT OCH FOTO: Ewa Hedlund

Varma leenden och fantastisk kultur möter turisterna.

Burma, eller Myanmar som är landets officiella namn, har blivit ett hett turistland. Resebyråer slåss om att boka de relativt få hotellrum som finns tillgängliga för utlänningar. Turister återvänder från sina resor och berättar om den fantastiska kulturen, de vänliga människorna, varma leenden, nyfikenheten.

Trots att landet är en militärdiktatur är det relativt lätt att resa omkring. Det finns inga vägspärrar där poliser eller soldater kontrollerar id-handlingar. Man

får intrycket av att resa i ett lugnt och fredligt land.

Men skenet bedrar. Det är bara i de centrala delarna av Burma som det råder lugn. Hälften av landet är avstängt för utländska besökare och i många av de stängda regionerna pågår blodiga inbördeskrig som hotar att slita landet itu.

Krigen i Burma mellan den burmesiska armén och etniska arméer har pågått sedan landet blev självständigt 1948. Drygt en tredjedel av Burmas befolkning

tillhör olika etniska minoriteter. En del av dem kräver ett federalt Burma, andra autonomi eller total självständighet. Överenskommelser om vapenstillestånd har ingåtts för att sedan brytas.

100 000-tals människor har tvingats på flykt och etniska minoriteter utsätts för övergrepp i form av tvångsarbete och rekrytering av barnsoldater. Kvinnor utsätts för systematiska våldtäkter.

Regeringen som tillträdde 2011 har inlett fredsförhandlingar och har

*Jenny Hedström,
styrelseledamot i Svenska
Burmakommittén, är kri-
tisk. Kvinnor får inte vara
med i förhandlingarna om
Burmas framtid.*

lyckats uppnå vapenstillestånd i ett fåtal regioner. Inte mindre än 15 parallella fredsförhandlingar pågår i Burma. Förhandlingarna har dock kritiserats av oppositionella grupper och kvinnoorganisationer för att inte inkludera kvinnor. I tre av förhandlingsdelegationerna ingår kvinnor. I de övriga är kvinnorna uteslutna.

– Kvinnorna har kämpat i 20 år för att få till stånd fredsförhandlingar men när de väl blir av får de inte sitta med, säger Jenny Hedström styrelseledamot i Svenska Burmakommittén. I tre år arbetade hon med den burmesiska kvinnoorganisationen BWU, Burmese Women's Union, i Thailand. Arbetet resulterade bland annat i boken »Jag har en röst«.

– Förhandlingarna förstår inte varför kvinnorna ska vara med. Det är ju förhandlingar mellan män med vapen! Men fredsförhandlingarna sätter tonen för allt som sker när kriget är över.

Tvingades fly

Kvinnorörelsen i Burma är ung. Den har sina rötter i upproret 1988 där många kvinnor deltog. När militären slog ned revolten tvingades många studenter fly Burma. BWU grundades 1995 av kvinnliga studenter som flytt till Thailand på grund av förtrycket i Burma. Idag finns det flera kvinnorörelser som representerar olika etniska minoriteter. I Women's League of Burma, en paraplyorganisation som grundades i slutet av 90-talet, ingår 13 kvinnoorganisationer.

WLB trycker på för att kvinnor ska delta i förhandlingarna om vapenvila och fred.

– De stöder sig på FN:s resolutioner 1325 och 1820, säger Jenny Hedström. Men de får ingen som helst respons.

– Kvinnor är dåligt skyddade i lagstiftningen, berättar Jenny Hedström som de senaste sju åren arbetat med ett projekt för att öka kvinnors politiska medvetenhet. Projektet leds av Palmecentret.

– Det är vanligt med våld mot kvinnor och våldtäkter. Det är därför det är så viktigt att kvinnor sitter med i förhandlingarna om stillestånd och fred. Om inte kvinnor sitter med är det ingen som tar upp de här frågorna.

Högst prioriterade frågan

För kvinnorörelserna i Burma är freden den högst prioriterade frågan. Högst på dagordningen står också en ändring av den grundlag som militärdiktaturen genomdrev 2008. I den kan till exempel presidenten inte ha några utländska familjeband vilket effektivt förhindrar att Aung San Suu Kyi väljs till president.

Författningen garanterar också militären 25 procent av platserna i parlamentet vilket i realiteten innebär att dessa platser är reserverad för män. Grundlagen slår också fast att inget ska hindra män från att tillsättas på poster som »enbart passar för män«.

– Jag tror inte det finns något annat land som har en liknande skrivning i sin konstitution, säger Jenny Hedström.

Kvinnorganisationerna arbetar frenetiskt för att förbättra kvinnors rättigheter i Burma. De organiserar workshops, träffar etniska minoriteter, uppvaktar presidentens kontor, deltar i TV-debatter. För första gången i Burmas historia demonstrerade kvinnorna på internationella kvinnodagen den 8 mars i år. I julas organiserade kvinnorörelsen en utställning om mänskliga rättigheter. Och förra året uppmärksammades 25 november, internationella dagen mot våld

mot kvinnor. Så visst är det förändringar på gång.

Under min rundresa i Burma får jag intryck av att Aung San Suu Kyi är den draghjälp som kvinnoorganisationer behöver. Vart jag än kommer och vem jag än pratar med hyllar de Aung San Suu Kyi. Hon är helgonförklarad. En levande ikon. En symbol för fred och demokrati. Och en förebild för många kvinnor.

Men hon är också burman vilket gör att kvinnor från andra etniska grupper betraktar henne med misstro. Hon har fått kritik för att inte försvara de etniska minoriteterna i Kachin, på gränsen till Kina, där den kristna minoriteten bor.

Blundar för förföljelsen

Inbördeskriget i Kachin bröt återigen ut i juni 2011. I Kachin, på gränsen till Kina, är inbördeskriget brutalare och råare än i någon annan region i Burma.

Hon har också blivit kritiserad för att blunda för förföljelsen av muslimer i Rakhine på gränsen till Bangladesh. Muslimer i Burma, Rohingyafolket, är enligt FN ett av världens mest förtryckta folk.

Dessutom betraktas Aung San Suu Kyi inte som feminist av kvinnorörelserna. När hon nyligen fick frågan om vilken strategi hon har för att hjälpa kvinnor svarade hon med en retorisk fråga.

– Varför ska man hjälpa kvinnor specifikt? Det är väl lika viktigt att hjälpa alla?

Om två år är det val i Burma. Kvinnoorganisationer runt om i Burma mobiliserar nu för att göra kvinnors röster hörda i valet. Om ett år arrangeras den första kvinnokonferensen i Burma. Syftet med konferensen är att lyfta kvinnofrågorna generellt. Målet är att kvinnor ska inkluderas på alla nivåer i samhället. ✿

Alva Myrdal, 1902-1986

Socialdemokratisk politiker och diplomat. Statsråd 1966-73. Mottog Nobels fredspris 1982. Chef för FNs avdelning för sociala frågor 1949-50. 1951-55 var hon chef för UNESCOs socialvetenskapliga avdelning, första kvinna att inneha så höga positioner inom FN. Sveriges ambassadör i Indien 1956-61. Alva Myrdal var en aktiv opinionsbildare för fred och mot kärnvapenrustning. Hon tog ställning mot kärnkraft i folkomröstningen 1980, inte minst för kärnkraftens samband med kärnvapenspridning. Hon engagerade sig starkt i debatten för kvinnors frigörelse. Hon ville skapa ett samhälle där kvinnor kunde delta på lika villkor i arbetslivet och där männen skulle delta i hemarbetet. Alva Myrdals död 1986 uppmärksammades stort i media. Olof Palme höll tal vid hennes begravning i Storkyrkan i Stockholm. Begravningen följdes av en fredsdemonstration till hennes minne.

Vinn!

Vinnare av förra numrets korsord:

Carina Jakobsson, Skellefteå

Kvinnokryss

FOTO: ARBETARÖRSELS ARKIV

		HASAR	INSTRUMENT	KRÅVA	HÖLJET	MODELLERA
		VÄXT		ÄPPELSORT		
	SÄLLAR					SORT
	DE HÖGA STÄMMORNA			DRINK		
				ELÄNDE		
	HALLUCINERAR	ÖRFIL				
		SJUKDOM				
FÅNGSTREDSKAP		KVOTERNA	DEN ÄKTA HÄLFTEN			AKKAVIT
			ORDFLÖDET			MINNESTAL
					SVÄNG	GÅNGART
RUNDA				KNOP		HERR SAX
BJÖRN						
			SVORDOM		STIL	UNIK
					MARTINSON	
DUSCHADE	MARKIS			TRÄD		
	TING					
					GRÖN	
					ORDNING	
RIKTNING			OKÄND	PENSIONS-BOLAG		NYHETS-BYRÅ
LUSÄGG				FISKEN		KALAS
			TIDIGT	KAN MAN SÄTTA	INDISK TURISTORT	
					SOTHÖNA	
YTMÄTT		SÖKANDE				
SKÅNEORT		YNKLIG				
				DEL TVÅ	GÖRE	SKÅNKA
AEDELS-MANNEN					LEKSAKS-FÖRETAG	
RESISTANS		SLÖJAN				

KORSORDSKONSTRUKTÖR: MARJA KOIVISTO

Skicka in din lösning senast den 5 augusti 2013 till: S-kvinnor, Box 70458, 107 26 Stockholm. Märk kuvertet med »Kvinnokrysset«. Den först öppnade rätta lösningen vinner ett vackert halsband designat av Helena Berggren.

❖ Jämställdheten i skolan ❖ Första Maj ❖ S-kvinnors förbundsmöte 2013

❖ Nya distriktsordförande ❖ Beställ material!

REDAKTÖR: Kajsa Jansson

Jämställdheten måste börja i skolan

Inför Internationella Kvinnodagen bjöd S-kvinnor in till seminarium den 7 mars, på gymnasieskolan Norra Real i Stockholm, med inledningstal av vår ordförande Lena Sommestad. Temat var skolpolitikens roll för jämställdheten, utifrån hur skolan ser ut idag, hur vi vill att den ska se ut, och vad politiken kan göra för att nå dit.

TEXT OCH FOTO: Maria Granström

Alva Dahn från SSU talade om jämställdheten i skolan, och gav oss en målande inblick i hennes vardag som gymnasiestudent, med träffsäkra exempel. I vår panel deltog även Liselott Vahermägi, distriktsordförande S-kvinnor Stockholms län, Emma Lindqvist (S) kommunpolitiker Stockholm samt Gunilla Svantorp (S) från riksdagens utbildningsutskott. Såväl panel som publik upplevde en stor igenkänning i såväl stora som små problem i skolan idag och förvånades över att så lite förändrats genom åren, i allt från de små samtalen till de övergripande strukturerna.

Jämställdheten ska vara en naturlig del av undervisningen, men är den verkligen det? En bild av en splittrad skola målades upp, där förutsättningarna för barn i olika skolor blivit allt större. Pojkar och flickor har inte samma förutsättningar i dagen skola. Flickor presterar bättre än pojkar, men flickor mår mycket sämre. Kränkningar i skolan, så som sexuella trakasserier, är en del av många barns vardag. Skolan som arbetsmiljö

påverkar allas utveckling som individer. Den styrs fortfarande av gamla normer kopplade till kön och är hämmande för utvecklandet av såväl intressen som kunskaper.

Det krävs en utvärdering av hur skolans arbetssätt och undervisning fungerar idag. Hur mycket vet vi egentligen om vad som sker inne i varje klassrum? Man talar ofta om jämställdhetsarbete i skolan i teorin, men fungerar det verkligen i praktiken? Jämställdheten behövs som en integrerad del av hela skolväsendet och behovet av utbildning är återkommande. Pedagogerna måste förstå sin roll och hur de kommunicerar i sin vardag.

Resursbristen i skolan är också ett alarmerande problem som drabbar skolan som helhet, man minskar på lärartätheten, tar bort resurslärare och fritidspedagoger. Lärarna upplever att de inte

PANEL: (från vänster) Liselott Vahermägi, distriktsordförande S-kvinnor Stockholms län; Emma Lindqvist, (S) kommunpolitiker Stockholm; Gunilla Svantorp, (S) riksdagens utbildningsutskott; Alva Dahn, SSU.

hinner hantera mer än sin egen undervisning, och saknar ofta helt resurser att hantera det som händer utanför klassrummet.

Vi behöver en enad skola, där alla har rätt till samma utbildning, med samma förutsättningar. En engagerad panel samlades också runt en viktig poäng som väl sammanfattade deras syn på jämställdheten i skolan. Vi tolkar ofta jämställdhet som en strävan efter att alla ska behandlas lika. Alla barn ska ha samma förutsättningar och värderas lika, men jämställdhet handlar lika mycket om allas rätt att behandlas olika, och förbehållas rätten att vara unika. Stort tack till vår moderator Nina Unesi som bjöd på både egna erfarenheter och stort engagemang, samt till en engagerad panel och publik. ❖

TEXT OCH GRAFIK: KAJSA JANSSON

Första Maj

»Jobb och framtidstro för unga« är årets paroll. Första majmärket, som pryds av en QR-kod, kan skannas med en smart telefon för att få all information om firandet i hela landet. Informationen hittas också på www.socialdemokraterna.se/forstamaj

Om ni ännu inte har skrivit era plakat så hoppas vi att ni inspireras av dessa förslag.

Lena Sommestad talar i år i Svanesund kl 11.30, i Munkedal kl 13.00 och i Lysekil kl 14.30.

S-kvinnors förbundsmöte 2013

Förbundsmötet är S-kvinnors högsta beslutande organ och hålls vartannat år. I år är det dags för förbundsmöte i Stockholm helgen den 24-25 augusti. 100 ombud från hela landet samlas då för att fatta beslut om S-kvinnors politik för de kommande två åren.

Mötet hålls i riksdagens andrakammarsal lördag och söndag den 24-25 augusti. För ombud som anländer dagen före hålls ett mingel på LO-borgen på fredagkvällen den 23 augusti.

Under våren återkommer vi med praktisk information om resebokning, logi och kostnader.

Senast vecka 26 kommer handlingar att skickas ut till ombud, distrikt och klubbar. Aktuella frågor kan skickas till förbunds-expeditionen till och med den 10 augusti, antingen via e-post till susanne.andersson@s-kvinnor.se eller till:

S-kvinnor
Box 70458
107 26 Stockholm

Ombuden, som väljs på respektive distriktsmöte, fördelas i år enligt följande:

Skåne	7	Norra Älvsborgs	3
Stockholm stad	6	Gävleborg	3
Stockholms län	6	Västerbotten	3
Östergötland	5	Kronoberg	3
Norrbottn	5	Bohuslän	3
Dalarna	4	Jämtland	3
Jönköping	4	Södra Älvsborg	3
Västernorrland	4	Uppsala	3
Värmland	4	Kalmar	3
Örebro	4	Västmanland	3
Blekinge	4	Gotland	2
Sörmland	4		
Skaraborg	4		
Halland	4		
Göteborg	3		

Kajsa Jansson, Susanne Andersson, Sirin Leyi, Maria Granström.

Vi på förbundsexpeditionen

S-kvinnors förbundsexpedition har sina lokaler i Socialdemokraternas hus på Sveavägen 68 i Stockholm. På expeditionen arbetar fyra personer. Ni är alltid välkomna att höra av er till oss eller besöka oss!

Susanne Andersson, förtroendevald förbundssekreterare, leder arbetet och ansvarar för bland annat verksamhetsplanering, ekonomi, studier och medlemsfrågor.

Maria Granström, pressekreterare/politisk sekreterare, arbetar med mediafrågor som pressmeddelanden och debattartiklar samt samordnar Lena Sommeads arrangemang.

Kajsa Jansson, informatör/utredare/administratör, arbetar med hemsidan, informationsmaterial, utredning och analys samt utthyning av Lisas hus.

Sirin Leyi, Internationell sekreterare, arbetar på 25 procent med förbundets två internationella projekt i Turkiet och Sydafrika, och är för närvarande bosatt i Sydafrika.

Alla nås på e-post enligt principen fornamn.efternamn@s-kvinnor.se eller via telefon 08-700 26 00.

Vid S-kvinnor Stockholms årsmöte invigdes en ny fana!

Nya distriktsordförande

Under våren har de flesta distrikt hållit årsmötet (några återstår dock under slutet av april) och många har fått ny ordförande. Vi tackar de avgående ordförandena för deras insatser och hälsar de nya välkomna!

Blekinge

Kerstin Haglö (efterträder Monika Lindqvist)

Gotland

Hanna Westerén (efterträder Charlotta Andersson)

Skaraborg

Julia Björck (efterträder Linda Henricsson)

Stockholms län

Natalie Sial (efterträder Liselott Vahermägi)

Västernorrland

Elisabeth Strömquist (efterträder Susanne Eberstein)

Örebro län

(Eva-Lena Jansson efterträder Kicki Johansson)

Vi ber distrikt som inte redan rapporterat ny styrelse till förbundet att göra det snarast till Susanne Andersson, susanne.andersson@s-kvinnor.se.

Nystartad diskussionsgrupp mot näthat

Vad ligger bakom näthat och hur kan vi tillsammans motverka det? Det är frågeställningar som vi vill diskutera i S-kvinnors och ABFs gemensamma diskussionsgrupp mot näthat.

Diskussionsgruppen startades på ABFs Community på Internationella Kvinnodagen den 8 mars. Målet är att lyfta frågan, försöka förstå och tillsammans hitta vägar för att motverka näthatet, som ofta drabbar kvinnor.

Genom att starta en diskussionsgrupp på nätet hoppas vi att även personer som har svårt att vara med på fysiska träffar ska kunna delta.

Gruppen är sluten, så vill du ansluta dig maila Kajsa Jansson, kajsa.jansson@s-kvinnor.se.

Andra utbildningen för cirkelledare i kvinnofrid och barnfrid

Efter att den första utbildningen för distriktens cirkelledare i kvinnofrid och barnfrid hölls i november förra året har nu Värmland, Östergötland och Norra Älvsborg kommit igång med lokala studiecirkel.

Den 25-26 maj är det dags för andra utbildningstillfället för distriktsledarna. De distrikt som ännu inte utsett en cirkelledare, men är intresserade av att göra det, är välkomna att höra av sig till Kajsa Jansson, kajsa.jansson@s-kvinnor.se.

S-KVINNOR

Beställ roll-ups och material!

Nu finns två nya roll-ups att beställa, en om S-kvinnor generellt och en om individualiserad föräldraförsäkring. Vi har även tagit fram broschyren »Jämställdhet lönar sig – Goda exempel på jämställdhetsprojekt i S-kvinnors distrikt«, ett vykort och ny-gamla sjalar. Powerpoint-presentationerna, som vi skrev om i förra Morgonbris finns nu också för nedladdning. Bilder och prisuppgifter till allt material finns på www.s-kvinnor.se under »Studier & Idébank/Material«.

VÄRVA EN VÄN till S-KVINNOR

S-kvinnor är socialdemokratiska feminister som kämpar för ett jämlikt och jämställt samhälle. Vårt förbund består av drygt 7000 kvinnor, men vi vill ständigt bli fler, för tillsammans är vi starka!

Några frågor som S-kvinnor driver

Barnomsorg på obekvämt arbetstid

För många föräldrar är barnomsorg på obekvämt arbetstid en förutsättning för att kunna yrkesarbeta. Det gäller inte minst ensamstående föräldrar där majoriteten är kvinnor. Barnomsorg på obekvämt arbetstid är en tydlig jämställdhetsfråga och måste bli en lagstadgad rättighet.

Föräldraförsäkring

S-kvinnors målsättning är en individualiserad föräldraförsäkring. Ett delmål är en tredelning, med fem månader reserverade för vardera förälder och tre månader som fördelas fritt. En jämställd föräldraförsäkring stärker kvinnors ställning i arbetslivet och mäns ställning i familjelivet. Självklart gynnar det också barnen som ges lika stor tillgång till båda föräldrarna.

Rätt till heltid

S-kvinnor kräver lagstiftning om rätt till heltid. Ofrivilligt deltid, visstids- och timanställningar leder ofta till en lön och en pension som inte räcker för att försörja sig. En sammanboende kvinna riskerar att bli ekonomiskt beroende av sin partner, medan ensamstående kvinnor och deras barn riskerar fattigdom.

Kamp mot barnfattigdom

S-kvinnor hävdar barns rätt till en bra uppväxt utifrån alla barns lika värde. Barnfattigdom drabbar inte minst barn till ensamstående föräldrar och långvarigt arbetslösa. De drabbas ofta av ett utanförskap både på fritiden, då de inte har råd att delta i aktiviteter, och i skolan, där extra avgifter begränsar deras deltagande på t.ex. utflykter, skolresor och klassfester. Väl fungerande familjestöd är betydelsefulla för att minska barnfattigdomen.

S-kvinnor arbetar även med frågor om kvinnofrid och barnfrid, kvinnors hälsa, miljö, integration, fred och säkerhet samt internationell solidaritet.

Du som inte varit medlem i S-kvinnor eller Socialdemokraterna tidigare betalar bara 100 kr för det första året. Medlemmar i S-kvinnor är även medlemmar i det Socialdemokratiska partiet. För mer information och anmälan via Internet besök vår hemsida www.s-kvinnor.se

Jag vill bli medlem i S-kvinnor!

Namn: _____

Postadress: _____

Postnr/Ort: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Personnummer: _____

Frankeras ej.
S-kvinnor
betalar
porto.

S-KVINNOR SVARSPOST
Kundnr 110100500
110 00 Stockholm

FÖRENINGEN ARBETARRÖRELSENS FOLKHÖGSKOLOR - EN RESURS FÖR FOLKBILDNING, UTVECKLING OCH FÖRÄNDRING I ARBETARRÖRELSEN

Vi vägleds av arbetarrörelsens rötter - visionen om Allas lika värde och rätt. Därmed tror vi på en idé- och rörelsebaserad folkbildning.

Vi inspireras av tanken på och erfarenheten av hur mycket en folkhögskola kan betyda, för frigörandet av människors inneboende vilja och förmåga, att påverka sin framtid - så väl enskilt som kollektivt. Vad kan då inte kraften från flera folkhögskolor uträtta - för såväl deltagare som huvudmän och deras strävanden i skapandet av en bättre och mer demokratisk värld!

För oss ligger det en spännande utmaning i att parallellt med vårt uppdrag att göra utbildning tillgänglig för alla, även utgöra en spetskompetens för arbetarrörelsen. Vi skall bli/vara en självklar mötesplats så väl centralt som regionalt för rörelsen. Gemensamt kan vi erbjuda en svårslagen kombination av kompetens och engagemang.

● AfIG	www.afig.org
● Viskadalens Folkhögskola	www.viskadalen.nu
● Albins Folkhögskola	www.albins.nu
● Bergslagens Folkhögskola	www.bfhs.se
● Brunnsviks Folkhögskola	www.brunnsvik.se
● Framnäs Folkhögskola	www.framnas.nu
● Långholmens Folkhögskola	www.langholmens.fhsk.se
● Malmfältens Folkhögskola	www.kiruna.fhsk.se/
● Malmö Folkhögskola	www.malmofolkhogskola.se
● Marieborgs Folkhögskola & Kursgård	www.marieborg.net
● Medlefors Folkhögskola	www.medlefors.se
● Runö Utbildnings- och Utvecklingscentrum	www.runo.se
● Sunderby Folkhögskola	www.sunderby.fhsk.se
● Södertörns Folkhögskola	www.sodertorn.fhsk.se
● Vaddö Folkhögskola	www.vaddo.fhsk.se
● Västerås folkhögskola	www.bfhs.se
● Ädelfors folkhögskola	www.adelfors.nu

Kontakta gärna folkhögskolorna om ni vill veta mer om möjligheten att ordna lokaler för era möten och konferenser!

FÖRÄNDRING → UTVECKLING → FOLKBILDNING